

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Παιδαγωγοί Προσχολικής Ηλικίας: Απόψεις Γονιών

Πτυχιακή Εργασία των

Καραογλίδου Χριστίνα (4060) & Κωνσταντινίδου Εκτωρία-
Αγγελική (3979)

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ψυχολογήτρια Αναστασία, Καθηγήτρια
Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας στα πλαίσια των σπουδών μας στο Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης και στο τμήμα Προσχολικής Αγωγής, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την επιβλέπουσα καθηγήτρια μας, την κυρία Αναστασία Ψάλτη. Η πολύτιμη βοήθεια της ,το ενδιαφέρον , ο χρόνος και η σωστή καθοδήγηση της ήταν σημαντικοί παράγοντες για την ολοκλήρωση της εργασίας. Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε και τους γονείς που διέθεσαν τον χρόνο τους και μοιράστηκαν μαζί μας τις απόψεις και τις εμπειρίες τους μέσω των απαντήσεων που έδωσαν στην συνέντευξη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία μελετάει τις απόψεις των γονέων σχετικά με τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας. Η αφορμή δόθηκε όταν εντοπίσαμε την έλλειψη πληροφοριών πάνω στο θέμα αυτό. Πιο συγκεκριμένα, θα μελετήσουμε τις απόψεις των γονέων για τους παιδαγωγούς αλλά και την προσχολική αγωγή γενικότερα, καθώς και την ύπαρξη ή μη καλής συνεργασίας μεταξύ γονέων και παιδαγωγών. Επιπλέον, τα ευρήματα που θα προκύψουν από την μελέτη των παραπάνω ερωτημάτων, θα συγκριθούν ανάμεσα σε Ελλάδα και Γερμανία.

Σύμφωνα λοιπόν με τα αποτελέσματα της έρευνας, η δημιουργία μιας υγιούς σχέσης και η ανάπτυξη μιας καλής συνεργασίας ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς φέρει πλεονεκτήματα τόσο στους προαναφερόμενους, όσο και στο παιδί. Οι απόψεις που έχουν διαμορφώσει οι γονείς για τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας είναι ιδιαίτερα θετικές, ενώ τέλος, δεν εμφανίζονται αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας.

Λέξεις-Κλειδιά: παιδαγωγοί προσχολική ηλικίας, συνεργασία, γονείς, Ελλάδα, Γερμανία

ABSTRACT

This thesis studies the views of parents regarding the preschool educators. The motive for conducting this research was the lack of information on this subject. More specifically, we will study the views of parents about preschool educators and preschool education in general, and whether there is good collaboration between parents and educators, or not. Moreover, the findings resulting from the study of these questions will be compared between Greece and Germany.

According to the survey results, the creation of a healthy relationship and the development of a good collaboration between parents and educators bear advantages both for the former, and the child. The opinions the parents have shaped for preschool teachers are very positive, and finally, there were no significant differences between Greece and Germany.

Key-words: *pre-school educators, collaboration, parents, Greece, Germany*

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο 1^ο « Τι είναι η προσχολική αγωγή»	11
1.1. Έννοια της προσχολικής αγωγής.....	11
1.2. Σκοποί της προσχολικής αγωγής.....	12
Κεφάλαιο 2^ο «Ο ρόλος του παιδαγωγού της προσχολικής αγωγής».....	13
Κεφάλαιο 3^ο «Ο ρόλος του γονέα στην προσχολική εκπαίδευση».....	17
3.1. Ο ρόλος του γονέα στην Ελλάδα.....	17
3.2. Ο ρόλος του γονέα στην Γερμανία.....	19
Κεφάλαιο 4^ο « Η συνεργασία γονέων-παιδαγωγών».....	21
4.1. Μορφές επικοινωνίας ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς.....	21
4.2. Συνεργασία γονέων-παιδαγωγών στην Ελλάδα.....	26
4.3. Συνεργασία γονέων-παιδαγωγών στην Γερμανία.....	31
4.4. Επιρροή της συνεργασίας γονέων – παιδαγωγών στην εκπαίδευση του παιδιού.....	32
Κεφάλαιο 5^ο «Η συμμετοχή των γονέων στο έργο στις προσχολικής εκπαίδευσης στις χώρες Ελλάδα-Γερμανία».....	36
5.1. Σύγκριση του ρόλου του γονέα στην προσχολική αγωγή σε Ελλάδα-Γερμανία.....	36
5.2. Σύγκριση της συνεργασίας γονέα-παιδαγωγών σε Ελλάδα-Γερμανία.....	37

ΜΕΡΟΣ ΙΙ
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο 1^ο « Ο σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα »	40
1.1. Ο σκοπός της έρευνας.....	40
1.2. Οι στόχοι της έρευνας.....	40
1.3. Τα ερευνητικά ερωτήματα.....	41
Κεφάλαιο 2^ο «Μεθοδολογία της έρευνας»	44
2.1. Προσδιορισμός, επιλογή και τεκμηρίωση του μεθοδολογικού προτύπου...	44
2.2. Επιλογή και τεκμηρίωση της μεθόδου έρευνας.....	45
2.3. Διαδικασία συλλογής δεδομένων.....	46
2.3.1 Το πεδίο της έρευνας.....	46
2.3.2. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα.....	47
2.3.3. Η διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας	48
2.3.4. Το εργαλείο συλλογής δεδομένων.....	49
Κεφάλαιο 3^ο « Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας»	51
3.1. Αποτελέσματα ανάλυσης δεδομένων.....	51
3.2. Σύγκριση αποτελεσμάτων μεταξύ Ελλάδας-Γερμανίας.....	59
3.3. Ανάλυση αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με το θεωρητικό πλαίσιο.....	61

Κεφάλαιο 4^ο «Συμπεράσματα της έρευνας και προτάσεις για μελλοντικές μελέτες».....	64
4.1. Συμπεράσματα.....	64
4.2. Περιορισμοί της έρευνας και προτάσεις για μελλοντικές μελέτες.....	65
Επίλογος.....	67
Βιβλιογραφία.....	68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Πρότυπο Πρωτοκόλλου Συνέντευξης.....	72

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όταν το παιδί βρίσκεται στην προσχολική ηλικία, τότε όλες οι εμπειρίες του παίζουν καθοριστικό ρόλο για την διάπλαση του χαρακτήρα και την ανάπτυξη του. Γι αυτό και η καθημερινότητα του στον παιδικό σταθμό έχει μεγάλη βαρύτητα. Επιπρόσθετα, οι σχέσεις ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς έχουν άμεση επιρροή στην ανάπτυξη του παιδιού. Επομένως, γονείς και παιδαγωγοί οφείλουν να ανακαλύψουν έναν τρόπο κατά τον οποίο θα έχουν αρμονικές σχέσεις και υγιή επικοινωνία.

Γι αυτό και στην παρούσα πτυχιακή μελετάται κατά πόσο η συνεργασία γονέων-παιδαγωγών είναι εφικτή και πόσο μεγάλη επιρροή ασκεί στην ανάπτυξη των παιδιών.

Ένας από τους λόγους επιλογής μελέτης τους συγκεκριμένου θέματος είναι πως αφορά κάτι που μας επηρεάζει άμεσα λόγω της επαγγελματικής μας ενασχόλησης και να το ερευνήσουμε θα μας βοηθούσε στην βαθύτερη κατανόηση του προβλήματος αλλά και στον εντοπισμό λύσεων. Έτσι θα μας προτρέψει να γίνουμε καλύτεροι παιδαγωγοί και να εξελιχθούμε. Επίσης, μέσω της έρευνας θα γνωστοποιηθούν οι ανάγκες και επιθυμίες των γονιών και θα διευκολύνει τόσο τους τελευταίους όσο και τους παιδαγωγούς να μπουν στην θέση του άλλου με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί εμπιστοσύνη μεταξύ τους και να βελτιώσουν την σχέση τους. Τέλος, βρήκαμε την μελέτη αυτού του θέματος αρκετά ενδιαφέρουσα, διότι οι γνώσεις γύρω από αυτό είναι ελλιπείς και μέσω της έρευνας και των αποτελεσμάτων που αυτή θα φέρει θα εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας γύρω από την συνεργασία γονέων-παιδαγωγών.

Μερικά από τα βασικά ερωτήματα που ερευνά η παρούσα μελέτη είναι τα παρακάτω: υπάρχει συνεργασία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας; Τι την εμποδίζει και τι την ενθαρρύνει; Ποια είναι τα αποτελέσματα της συνεργασίας ή μη; Και τέλος ποια είναι η άποψη των γονέων για τους παιδαγωγούς προσχολικής αγωγής;

Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη: Το πρώτο περιλαμβάνει την θεωρητική προσέγγιση του θέματος και το δεύτερο την εμπειρική.

Το πρώτο μέρος αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Το πρώτο αποσαφηνίζει τον ορισμό και τον σκοπό της προσχολικής αγωγής, το δεύτερο τον ρόλο των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας, το τρίτο τον παιδαγωγικό ρόλο των γονέων, το τέταρτο την συνεργασία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών ενώ το πέμπτο μια σύγκριση μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο παρουσιάζεται ο σκοπός, στο δεύτερο η μεθοδολογία της έρευνας, στο τρίτο τα αποτελέσματα και η σύγκριση αυτών μεταξύ Ελλάδας-Γερμανίας, ενώ τέλος στο τέταρτο τα συμπεράσματα καθώς και κάποιες προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

Σκοπός και σημασία της μελέτης

Ο βασικότερος σκοπός της εργασίας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των γονέων σχετικά με τις παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας. Αναγνωρίζουν τον παιδαγωγικό χαρακτήρα των βρεφονηπιοκόμων και των νηπιαγωγών; Ή θεωρούν πως ο ρόλος της περιορίζεται σε αυτόν της απλής φύλαξης; Επιπλέον, ιδιαίτερης σημασίας ήταν να μελετηθεί το κατά πόσο αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις οι γονείς με της παιδαγωγούς και συνεπώς μια σχέση συνεργασίας με απώτερο στόχο την καλύτερη διαπαιδαγώγηση και ανατροφή του παιδιού. Τέλος, εντοπίζονται διαφορές στα παραπάνω ερωτήματα στην Γερμανία; Και αν ναι, ποιες είναι αυτές;

Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχει αναγνωριστεί ο παιδαγωγικός χαρακτήρας της προσχολικής αγωγής, πολλοί είναι ακόμη αυτοί που δεν συμμερίζονται την ίδια άποψη. Έτσι λοιπόν, με την παρούσα εργασία προσδοκούμε να επηρεάσουμε όλο και περισσότερους ανθρώπους και κυρίως γονείς στο να αναγνωρίσουν τον παιδαγωγικό χαρακτήρα των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας και της προσχολικής αγωγής γενικότερα. Επιπλέον, επιθυμούμε να ενθαρρύνουμε την δημιουργία σχέσεων συνεργασίας ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο πρώτο: « Τι είναι η προσχολική αγωγή»

1.1. Έννοια της προσχολικής αγωγής

Με τον όρο προσχολική αγωγή περιγράφουμε την αγωγή που δέχονται τα παιδιά σχεδόν από την γέννηση τους έως την εισαγωγή τους στην δημοτική εκπαίδευση. Στην Ελλάδα η προσχολική αγωγή είναι αναγνωρισμένη ως εκπαιδευτικός θεσμός από το 1929 και αποτελεί μέρος της Γενικής Εκπαίδευσης (Μπάκας, 2014).

Ετυμολογικά η λέξη αγωγή προέρχεται από το αρχαίο ρήμα άγω, που σημαίνει οδηγώ, φέρω κάποιον προς συγκεκριμένο σκοπό. Στην αρχαιότητα δήλωνε την εισαγωγή του παιδιού στο σχολείο ενώ στην συνέχεια χρησιμοποιήθηκε μεταφορικά για να δείξει την καθοδήγηση που παρείχε ο/η παιδαγωγός στο παιδί. Πλέον η προσχολική αγωγή δηλώνει τις επιδράσεις και τα ερεθίσματα που δέχεται το παιδί από το έμμεσο και άμεσο περιβάλλον (Ζάρτηλα, Κοθρά, Λάμπρου, Χελιδώνη, 2013).

Με την πάροδο του χρόνου και την εισαγωγή της γυναίκας-μητέρας στον εργασιακό τομέα, η λειτουργία παιδικών σταθμών κρίθηκε απαραίτητη. Η προσχολική αγωγή λοιπόν, έρχεται σε συνοχή με το έργο της οικογένειας, καθώς βοηθά το παιδί να κοινωνικοποιηθεί και να αντιληφθεί τον δικό του ρόλο ως μέλος της κοινωνίας. Αποτελεί ένα μέσο, το οποίο εφοδιάζει το παιδί με αξίες και τις κατάλληλες γνώσεις με στόχο την κοινωνικοποίηση του (Ζάρτηλα, Κοθρά, Λάμπρου, Χελιδώνη, 2013). Γι αυτό και είναι καθοριστική η είσοδος του παιδιού στον παιδικό, καθώς εκεί έρχεται σε επαφή με άλλα παιδιά και αναπτύσσει την συνεργασία, το ομαδικό πνεύμα και τις κοινωνικές του δεξιότητες. Έτσι αν συγκρίνει κανείς τα παιδιά που πηγαίνουν στον Παιδικό σταθμό με αυτά που δεν πηγαίνουν είναι πολύ φυσικό να εντοπίσει διαφορές (Βαρδέλλη, 2012).

Επιπλέον, η παραμονή του στον Παιδικό σταθμό, του παρέχει ικανότητες και δεξιότητες οι οποίες θα το προετοιμάσουν για την εισαγωγή του στο δημοτικό σχολείο. Επομένως πλέον δεν αναφερόμαστε μόνο σε αγωγή αλλά και σε προσχολική εκπαίδευση. Ωστόσο, επικρατούν δύο απόψεις για το ποιος είναι ο ρόλος της προσχολικής αγωγής. Η μία υποστηρίζει ότι είναι μορφωτικός ενώ η άλλη ότι είναι

παιδαγωγικός. Με αποτέλεσμα να συναντάμε τέσσερις διαφορετικές μορφές οι οποίες διαχωρίζονται σύμφωνα με την ηλικία των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν βρεφονηπιακοί σταθμοί, παιδικοί σταθμοί, Νηπιαγωγεία για προνήπια και για νήπια. Το Νηπιαγωγείο υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας Πρόνοιας και Θρησκευμάτων, ενώ ο Βρεφονηπιακός σταθμός στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Όπως γίνεται εμφανές και από τα παραπάνω, το Νηπιαγωγείο έχει περισσότερο εκπαιδευτικό χαρακτήρα γι αυτό και εντάσσεται στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ ο πρωτεύον σκοπός του Παιδικού σταθμού είναι η κοινωνική και ψυχική ανάπτυξη και ο δευτερεύον η μαθησιακή (Ζάρτηλα & Κοθρά & Λάμπρου & Χελιδώνη, 2013).

1.2. Σκοποί της προσχολικής αγωγής

Σκοπός της προσχολικής αγωγής είναι εκτός από την κοινωνικοποίηση του παιδιού, όπως άλλωστε είχε ήδη αναφερθεί παραπάνω, και η ολόπλευρη ανάπτυξη του. Σε συναισθηματικό, κοινωνικό, νοητικό, σωματικό και μαθησιακό επίπεδο. Στοχεύει στο να βοηθήσει το παιδί να είναι υγιές, να καλλιεργήσει το λόγο, να αναπτύξει κινητικές ικανότητες, να αντιληφθεί την έννοια του χρόνου και του χώρου, να ενθαρρύνει την φαντασία του παιδιού και την δημιουργία φιλικών σχέσεων με τα άλλα παιδιά. Επιδιώκει να βοηθήσει το κάθε παιδί να ανακαλύψει και να αναπτύξει την δικιά του προσωπικότητα (Μπάκας, 2014).

Βασικότερος λοιπόν στόχος της προσχολικής αγωγής δεν είναι ο μαθησιακός με την έννοια της εκμάθησης γραφής, ανάγνωσης και μαθηματικών. Βεβαίως, ανάλογα και με το ηλικιακό επίπεδο των παιδιών, γίνεται και μια προσέγγιση των παραπάνω από την παιδαγωγό. Ωστόσο, η κατάκτηση δεξιοτήτων και η συναισθηματική ανάπτυξη του βρέφους ή νηπίου αποτελεί τον πρωτεύον στόχο της προσχολικής εκπαίδευσης (Μπάκας, 2014).

Τέλος, στον παιδικό σταθμό παρέχεται και η πρόληψη. Πιο συγκεκριμένα, η πολύωρη παρουσία του παιδιού εκεί, δίνει την δυνατότητα στον/ην παιδαγωγό να εντοπίσει τυχόν προβληματικές συμπεριφορές ή αναπτυξιακές διαταραχές με αποτέλεσμα να δοθεί έγκυρη παρέμβαση η οποία θα βοηθήσει στην γρηγορότερη αντιμετώπιση και βελτίωση του όποιου προβλήματος (ΠΑ.Σ.Ι.Π.Σ., 2013).

Κεφάλαιο δεύτερο: «Ο ρόλος του παιδαγωγού της προσχολικής ηλικίας»

Στην αρχαιότητα ο παιδαγωγός ήταν κάποιος δούλος, ο οποίος είχε την ιδιότητα να μεταφέρει τα αγόρια από το σπίτι στο σχολείο. Σήμερα ο ρόλος του έχει διαφοροποιηθεί και πλέον προσδιορίζει τον ειδικό στην θεωρία και πράξη της παιδαγωγικής επιστήμης, αυτόν που έχει θετική επίδραση στην ψυχική και πνευματική ανάπτυξη των νέων (Λεξικό της κοινής νεοελληνικής).

Βασική προϋπόθεση είναι ο/η παιδαγωγός να έχει πλήρεις γνώσεις πάνω στα στάδια της εξελικτικής ανάπτυξης του παιδιού, αλλά και να γνωρίζει τις βασικές αρχές της Παιδαγωγικής και της Ψυχολογίας. Ωστόσο, οι απόψεις και αντιλήψεις της Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας αλλάζουν συνεχώς, γι αυτό και μια ικανή παιδαγωγός οφείλει να ενημερώνεται και να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα (Εφημερίδα Φιλελεύθερος, 2009).

Σίγουρα ένας παιδαγωγός κατά την διάρκεια των σπουδών του εφοδιάζεται με τις κατάλληλες γνώσεις για να μπορέσει να διαχειριστεί την τάξη. Παρ' όλα αυτά, τα κύρια χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του και πιο συγκεκριμένα τα προτερήματα που ενδεχομένως θα έχει, μπορούν να λειτουργήσουν υπέρ του παιδαγωγού και να τον βοηθήσουν να διαχειριστεί με τον καλύτερο πιθανό τρόπο την τάξη, κάτι το οποίο θα φέρει ως αποτέλεσμα μια θετικότερη και αμεσότερη επιρροή στα παιδιά (Γεωργουλοπούλου).

Αναφορικά, σύμφωνα με την Γεωργουλοπούλου, μερικά από τα προτερήματα που θα ήταν καλό να διαθέτει ένας παιδαγωγός είναι τα εξής:

- καλός, αξιαγάπητος
- φιλικός
- ευαίσθητος
- οξύς παρατηρητής, ενημερωμένος για ό, τι συμβαίνει στην τάξη
- προσεκτικός ακροατής, υπομονετικός
- ήρεμος, αλλά με ζωντάνια και ευελιξία
- να έχει κατανόηση
- να είναι προσιτός,

- χωρίς προκαταλήψεις
- υπεύθυνος, συνετός, μεθοδικός, συστηματικός, καλά προετοιμασμένος
- θετική στάση για τη θέση του εκπαιδευτικού στην κοινωνία
- συναισθηματική ωριμότητα
- φαντασία
- ενθουσιασμό
- ικανός ομιλητής, με καθαρή, δυνατή και εκφραστική φωνή

Σε αντίθεση, ένας παιδαγωγός οφείλει να αποφεύγει να είναι :

- κακοδιάθετος και μεροληπτικός
- υπερβολικά κριτικός, λογοκρίνοντας τη δουλειά των παιδιών
- δύσπιστος, επιθετικός και ειρωνικός
- εκνευρισμένος χωρίς λόγο («σελ. 2-3»).

Ως παιδαγωγός αποτελεί πρότυπο προς μίμηση για τα παιδιά, τα οποία αντιγράφουν όχι μόνο τις κινήσεις και τον τρόπο συμπεριφοράς του, αλλά και το λεξιλόγιο του. Γι αυτό και είναι ιδιαίτερης σημασίας να έχει ένα εμπλουτισμένο λεξιλόγιο και παράλληλα κατανοητό για το «κοινό» του. Δηλαδή, θα πρέπει να γνωρίζει τις γλωσσικές ικανότητες των παιδιών του και να προσπαθεί να τις εξελίξει χωρίς όμως να ξεφεύγει από το επίπεδο ωρίμανσης των συγκεκριμένων παιδιών (Γεωργουλοπούλου).

Ένας παιδαγωγός οφείλει να γνωρίζει καλά τους μαθητές του, τον χαρακτήρα τους, το κοινωνικό τους πλαίσιο, το στάδιο ανάπτυξής τους καθώς και τυχόν προβλήματα που πιθανόν να αντιμετωπίζουν. Έπειτα γνωρίζοντας όλα τα παραπάνω, θα πρέπει όλες τις θεωρητικές του γνώσεις, πάνω στις αρχές της Παιδαγωγικής και της Ψυχολογίας, να τις προσαρμόζει ανάλογα με το τμήμα και τα παιδιά που έχει κάθε χρονιά. Κανένα παιδί δεν είναι το ίδιο με το άλλο, επομένως πρέπει να είναι ικανός να αλλάζει τις τακτικές του σύμφωνα με το παιδί που έχει απέναντι του. Επιπλέον, είναι πολύ σημαντικό να παρέχει κίνητρα στα παιδιά με στόχο την μάθηση, ενώ είναι πολύ βασικό ο ρόλος του να είναι κυρίως καθοδηγητικός. Να δημιουργεί δηλαδή ένα περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά να μπορούν ελεύθερα και μόνα τους να πειραματιστούν και να οδηγηθούν στην απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Τέλος, θα πρέπει να αλλάζει συνεχώς τον τρόπο άσκησης του μαθήματος και να χρησιμοποιεί καινοτόμες και εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας έτσι ώστε να διατηρεί το ενδιαφέρον των μαθητών (Γεωργουλοπούλου).

Όλα τα παραπάνω συνοψίζει, αλλά και συμπληρώνει η Λαλούμη-Βιδάλη, (2012), δίνοντας τον δικό της ορισμό για τον ρόλο του παιδαγωγού. *«Ο ρόλος του/της παιδαγωγού θα πρέπει να είναι πλουραλιστικός, πολυδύναμος αλλά και προσανατολισμένος στις ιδιαιτερότητες και ανάγκες που το κάθε άτομο αυτής της ηλικίας επιδεικνύει»* («σελ. 159»).

Πιο συγκεκριμένα, υιοθετεί *καθοδηγητικούς, συντονιστικούς, παρεμβατικούς, ανθρωπιστικούς, δημοκρατικούς και συνεργατικούς* ρόλους (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012). Αναλυτικότερα μερικά από τα βασικά γνωρίσματα είναι τα εξής :

- Να προετοιμάζει την εισαγωγή των παιδιών στην κοινωνία μέσω των κανόνων που επικρατούν στον παιδικό σταθμό, ο οποίος αποτελεί μικρογραφία της έξω κοινωνίας.
- Να δημιουργήσει σχέσεις εμπιστοσύνης με το παιδί.
- Να χαρακτηρίζεται από οργανωτικότητα, δημιουργικότητα και δεκτικότητα.
- Να δημιουργεί σχέσεις καλής επικοινωνίας και εμπιστοσύνης με τους γονείς με στόχο την συμμετοχή αυτών στο πρόγραμμα του παιδικού.
- Να έχει αγάπη για το παιδί
- Να κατανοεί τον λειτουργικό χαρακτήρα της παιδαγωγού.
- Να αποτελεί πρότυπο για το παιδί (Εφημερίδα Φιλελεύθερος, 2009).
- Να έχει πάντα χρόνο για τα παιδιά, να τους μιλάει, να τα ακούει
- Να ενδιαφέρεται για τη δουλειά και την πρόοδο όλων των μαθητών
- Να εξασφαλίζει ίσες ευκαιρίες για τους μαθητές του, χωρίς να διάκειται ευνοϊκά μόνο έναντι των παιδιών που είναι πιο έξυπνα
- Να συμπεριφέρεται με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους μαθητές, αγόρια και κορίτσια, κάθε φυλής, κοινωνικής τάξης κι επιπέδου
- Να αναπτύσσει εξίσου τις γνώσεις και τα συναισθήματα των μαθητών (Γεωργουλοπούλου).

Συνοψίζοντας, ο/η ικανός παιδαγωγός δεν χαρακτηρίζεται μόνο από την ακαδημαϊκή κατάρτιση, την οποία και οφείλει να έχει, αλλά και από την αγάπη του προς το παιδί αλλά και ως προς το λειτούργημα που εκτελεί. Είναι αυτός που στα μάτια του παιδιού έχει τον ρόλο προτύπου, μετά του γονέα, και γι αυτό θα πρέπει να επιλέγει με ιδιαίτερη προσοχή την στάση και την συμπεριφορά του (Σούννογλου, 2015). «*Τα παιδιά μαθαίνουν περισσότερο από αυτό που είσαι, παρά από αυτά που διδάσκεις*» *W.E.B. DuBois*.

Κεφάλαιο τρίτο: «Ο ρόλος του γονέα στην προσχολική εκπαίδευση»

3.1. Ο ρόλος του γονέα στην προσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τον Ξωχέλλη (2011), η οικογένεια αποτελεί την πρώτη «φυσική» παιδαγωγική κοινότητα. Είναι δηλαδή μια ομάδα η οποία μέσα στα καθήκοντα της έχει αναλάβει και παιδαγωγικές ευθύνες. Σε αντίθεση με το σχολείο, το οποίο χαρακτηρίζεται ως «τεχνητή» παιδαγωγική κοινότητα, καθώς έχει ως μοναδικό σκοπό την αγωγή και διαπαιδαγώγηση. Το παιδί μέσω της οικογένειας κοινωνικοποιείται και σε άλλες κοινωνίες, μη ανεπτυγμένες, αποτελεί ίσως το μοναδικό παιδαγωγικό πρότυπο. Η οικογένεια προετοιμάζει το παιδί να αναγνωρίσει τον κοινωνικό του ρόλο και να έρθει σε επαφή με τα ήθη και έθιμα αλλά και τις αξίες του πολιτισμού του. Ωστόσο, κάνοντας κάποιος μια μικρή ιστορική αναδρομή θα διαπιστώσει πως ο ρόλος της οικογένειας στον παιδαγωγικό τομέα δεν ήταν πάντα και παντού σημαντικός. Συγκεκριμένα στην αρχαία Ελλάδα το παιδί και την διαπαιδαγώγηση του αναλάμβανε η πολιτεία. Σε αντίθεση με την ρωμαϊκή πολιτεία, που θεωρούσε την οικογένεια ως την βασική πηγή αγωγής.

Οι γονείς, όταν το παιδί τους βρίσκεται στην προσχολική ηλικία, προσπαθούν να συνδυάσουν γνώσεις που αφορούν τόσο την κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού όσο και την μαθησιακή. Δηλαδή, ενώ προσπαθούν να μάθουν σωστούς τρόπους συμπεριφοράς στα παιδιά και σεβασμό, από την άλλη δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στο γνωστικό κομμάτι. Στην ανάγνωση, την αρίθμηση και την γραφή. Αυτό δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας πίεσης ή καθοδήγησης που έχουν δεχτεί από τους παιδαγωγούς, αλλά οφείλεται καθαρά σε προσωπικές τους φιλοδοξίες. Μάλιστα το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων προσπαθεί να βοηθήσει το παιδί του να κατακτήσει βασικές γνώσεις που αφορούν την γλώσσα και τα μαθηματικά πριν την εισαγωγή του στο δημοτικό σχολείο (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

Τρεις είναι οι βασικοί χαρακτηρισμοί του γονεϊκού παιδαγωγικού ρόλου. Αρχικά, έχει την δικιά του φιλοσοφία, τις δικές του αξίες και την δικιά του άποψη για το πώς πρέπει να διαμορφώνεται η διαδικασία της μάθησης και συνήθως αποκλίνει από αυτή των παιδαγωγών. Κατά δεύτερον, χρησιμοποιούν δικές τους τεχνικές και το υλικό

που οι ίδιοι θεωρούν πως είναι σωστό και κατά τρίτον, δεν έχουν συγκεκριμένο πρόγραμμα, ούτε συγκεκριμένο χώρο στον οποίο πραγματοποιούν τις δραστηριότητες τους. Σε αντίθεση με τους παιδαγωγούς που σχεδόν πάντα λειτουργούν κάτω από συγκεκριμένο πρόγραμμα (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

Σύμφωνα με τον *J. Goode (1987)*, ο γονεϊκός παιδαγωγικός ρόλος παίρνει τρεις μορφές. Αυτή του επιβεβαιωτικού, κατά τον οποίο οι γονείς έπειτα από συνεννόηση με τους παιδαγωγούς συνεχίζουν το έργο τους στο σπίτι. Η δεύτερη μορφή είναι συμπληρωματική, οι γονείς με δικιά τους πρωτοβουλία χρησιμοποιούν διάφορα υλικά όποτε βρίσκουν τον χρόνο στο σπίτι, με στόχο να εμπλουτίσουν την μάθηση των παιδιών, ενώ τέλος, συναντάμε την ενισχυτική μορφή, που εδώ οι γονείς εφόσον έχουν ενημερωθεί από τον/ην παιδαγωγό, βοηθούν το παιδί σε κάποιο τομέα στον οποίο δείχνει να είναι λίγο αδύναμο (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

Όπως λοιπόν έχει ήδη αναφερθεί, είναι πλέον γνωστό πως οι γονείς αναλαμβάνουν ρόλο παιδαγωγού με στόχο να προετοιμάσουν το παιδί τους για το νηπιαγωγείο και το δημοτικό. Ωστόσο, ο ρόλος αυτός τις περισσότερες φορές πηγάζει αυθόρμητα μέσα από τα καθημερινά βιώματα με τα παιδιά τους και δεν είναι προγραμματισμένος. Στοχεύει στην πολύπλευρη ανάπτυξη του νηπίου, στο κοινωνικό-συναισθηματικό κομμάτι, αλλά και στο γνωστικό-μαθησιακό. Άλλοτε προσπαθεί να επαναλάβει τις διδακτικές μεθόδους που πραγματοποιούνται στον παιδικό σταθμό και να τις ενισχύσει ενώ άλλες φορές λειτουργεί αυτόνομα και συμπληρωματικά δημιουργώντας δικές του δραστηριότητες και τεχνικές διδασκαλίας με βάση προσωπικές απόψεις και εμπειρίες (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

Αν και αρχικά αυτή η παιδαγωγική παρέμβαση ξεκινάει αυθόρμητα, στην συνέχεια εξελίσσεται και γίνεται πιο συγκεκριμένη καθώς οι γονείς δημιουργούν και τηρούν ένα προκαθορισμένο πρόγραμμα στο σπίτι, το οποίο πολλές φορές έρχεται σε σύγκρουση με αυτό του παιδικού σταθμού. Όμως, παρά την αξιοπρεπή προσπάθεια των γονέων, υπάρχει έλλειψη στην επιστημονική τους κατάρτιση και τις γνώσεις τους πάνω στις αρχές της παιδαγωγικής τις οποίες μπορούν να εμπλουτίσουν μόνο εάν δεχθούν βοήθεια από τον/ην παιδαγωγό και δημιουργήσουν μια σχέση συνεργασίας και εμπιστοσύνης μαζί του/ης (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

Κανένας δεν μπορεί να στερήσει ούτε να αποτρέψει τους γονείς από το να ασκούν τον παιδαγωγικό τους ρόλο. Παρ όλα αυτά για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα

στην ανάπτυξη του νηπίου, θα ήταν προτιμότερο ο γονιός να μην ενεργεί καθαρά μόνος του, αλλά να συμβουλευέται τον/ην παιδαγωγό και να συνεργάζεται μαζί του/ης.

3.2. Ο ρόλος του γονέα στην προσχολική εκπαίδευση στην Γερμανία

Το υποχρεωτικό σχολείο στην Γερμανία ξεκινάει στην ηλικία των 6. Ωστόσο, οι γονείς μπορούν αν θέλουν να στείλουν τα παιδιά τους στο νηπιαγωγείο από τα 3. Δεν διδάσκονται την αλφαβήτα ή πώς να γράφουν ή μαθηματικά. Δεν είναι βασική προϋπόθεση να έχουν τέτοιες γνώσεις τα παιδιά πριν ξεκινήσουν το δημοτικό. Δίνουν κάποια βαρύτητα σε προμαθηματικές έννοιες αλλά χωρίς την ανάγκη για εκμάθηση αριθμών. Η φιλοσοφία τους είναι πως η εκμάθηση γραμμάτων και αριθμών είναι πολλές φορές μια δύσκολη περίοδος για τα παιδιά, γι αυτό και πρέπει να ξεκινήσουν την εκπαίδευση τους σε αυτά, όλα μαζί έχοντας το ίδιο επίπεδο γνώσεων (Johnson, 2015).

Την παραπάνω φιλοσοφία έχουν υιοθετήσει και οι γονείς, οι οποίοι ακολουθούν το παράδειγμα των νηπιαγωγείων και των παιδαγωγών. Οι Γερμανοί γονείς δίνουν μεγάλη αξία στο να μάθουν τα παιδιά να είναι αυτόνομα και υπεύθυνα. Όπως και οι παιδαγωγοί και αυτοί με την σειρά τους δεν πιέζουν τα παιδιά να διαβάσουν και να μάθουν γράμματα και αριθμούς. Ενθαρρύνουν τα παιδιά τους να πειραματίζονται με διάφορα υλικά, όπως σπέρτα, με στόχο να κάψουν διάφορα αντικείμενα, με την κατάλληλη πάντα επιτήρηση. Αυτό αποσκοπεί στο να παρατηρήσουν τα παιδιά διάφορες καταστάσεις και να αποκτήσουν εμπειρίες που οδηγούν στην μάθηση. Επίσης αφήνουν τα παιδιά να κυκλοφορούν μόνα τους. Αυτό δεν φανερώνει κάποια ανευθυνότητα από την πλευρά των γονέων, καθώς δεν υπάρχουν ιδιαίτερες ανησυχίες στην Γερμανία που να αφορούν την ασφάλεια, αλλά δείχνει ότι οι γονείς προσπαθούν να μάθουν στα παιδιά τους το αίσθημα της υπευθυνότητας και να τα βοηθήσουν να γίνουν αυτόνομα (Zaske,2015).

Επιπλέον, όπως συμβαίνει και στα νηπιαγωγεία, έτσι και οι γονείς βγαίνουν βόλτες με τα παιδιά τους σε καθημερινή βάση και προσπαθούν να διατηρούν επαφή με την φύση. Ο καιρός δεν αποτελεί ποτέ κώλυμα. Προσαρμόζουν το ντύσιμο ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες και είναι έτοιμοι για μια έξοδο συνήθως σε κάποια πάρκο (Zaske,2015).

Συνοψίζοντας, αντιλαμβάνεται κανείς πως ο παιδαγωγικός ρόλος του γονέα στην Γερμανία, στην προσχολική ηλικία τουλάχιστον, δεν αφορά την απόκτηση γνώσεων σε θέματα γραφής, ανάγνωσης και μαθηματικών. Ωστόσο, επικεντρώνεται στον κοινωνικό-συναισθηματικό τομέα ανάπτυξης του παιδιού, δίνοντας ευθύνες στα παιδιά και εμπλουτίζοντας τα συνεχώς με νέες εμπειρίες και νέα ερεθίσματα με στόχο να μετατρέψουν τα παιδιά σε υπεύθυνα και ανεξάρτητα όντα.

Κεφάλαιο τέταρτο: «Συνεργασία γονέων- παιδαγωγών»

4.1. Μορφές επικοινωνίας ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς

Υπάρχουν διάφορες μορφές επικοινωνίας που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο/η παιδαγωγός για να προσεγγίσει των γονιό. Η επιλογή της μορφής επικοινωνίας γίνεται με βάση κάποιους παράγοντες. Όπως την γεωγραφική τοποθεσία, τις ανάγκες του Παιδικού σταθμού αλλά και των γονέων και τέλος τον σκοπό της επικοινωνίας. Συνήθως ο σκοπός της επικοινωνίας έχει την μεγαλύτερη βαρύτητα στην απόφαση της μορφής επικοινωνίας που θα επιλεχθεί. Οι μορφές επικοινωνίας χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα, *την γραπτή επικοινωνία, την προσωπική συνάντηση, τις ομαδικές συναντήσεις και την τηλεφωνική επικοινωνία* (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

Γραπτή επικοινωνία

Ένας κοινά αποδεκτός τρόπος επικοινωνίας μεταξύ παιδαγωγών και γονέων είναι ο γραπτός λόγος. Ωστόσο, ένα γράμμα τείνει να έχει αρκετά τυπικό χαρακτήρα και δεν επιτρέπει εύκολα στον αποστολέα, σε αυτήν την περίπτωση τον/ην παιδαγωγό, να χρησιμοποιήσει έναν πιο προσωπικό τόνο και να αποδώσει με σαφήνεια και μη παρεξηγήσιμο τρόπο όσα θέλει να εκφράσει. Σύμφωνα με Λαλούμη-Βιδάλη (2012), το μήνυμα θα πρέπει να είναι ευανάγνωστο, ειλικρινές, φιλικό, προσωπικό και όσο γίνεται λιγότερο τυποποιημένο.

Το σύνηθες λοιπόν είναι να χρησιμοποιείται ο γραπτός τρόπος επικοινωνίας για ενημερωτικούς σκοπούς. Πιο συγκεκριμένα, ο/η παιδαγωγός δημιουργεί ένα έγγραφο σε τυπική μορφή, με στήλες, για το κάθε παιδί το οποίο συμπληρώνει είτε καθημερινά, είτε εβδομαδιαία, δίνοντας πληροφορίες σχετικές με το παιδί. Δηλαδή, εάν έφαγε, ποια βιβλία διάβασε, κατά πόσο συνεργάστηκε με τα άλλα παιδιά, πόσο συμμετείχε σε δραστηριότητες κ.α. Είναι προτιμητέο, εφόσον υπάρχουν παιδιά στην τάξη με διαφορετική μητρική γλώσσα το έντυπο να είναι γραμμένο στην αντίστοιχη γλώσσα, ώστε να είναι πιο ευανάγνωστο στους γονείς (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Ο γραπτός λόγος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για καθαρά ενημερωτικούς σκοπούς. Δηλαδή, με την έναρξη της σχολικής χρονιάς για να δώσει συμβουλές, κυρίως στους γονείς που στέλνουν για πρώτη φορά το παιδί τους σε παιδικό σταθμό, και για να τους ενημερώσει για τα πράγματα που πρέπει να έχει κάθε παιδί μαζί τους καθώς και για το ωράριο του παιδικού σταθμού. Κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς ένα τέτοιο έντυπο μπορεί να χρησιμοποιείται για να ενημερώσει τους γονείς για εκδηλώσεις που πρόκειται να πραγματοποιηθούν, για υλικό που ίσως χρειάζεται να αγοράσουν, αλλά και για την δημοσίευση επιστημονικών άρθρων, γραμμένα από το προσωπικό του παιδικού σταθμού με στόχο την παροχή περεταίρω γνώσεων των γονέων πάνω στον κλάδο της παιδαγωγικής (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Ο γραπτός τρόπος επικοινωνίας με τους γονείς επιλέγεται και χρησιμοποιείται συχνά κυρίως από ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία. Αυτό γίνεται διότι συνήθως οι παιδικοί σταθμοί και τα νηπιαγωγεία βρίσκονται σε μη εύκολα προσβάσιμες περιοχές και τα παιδιά μεταφέρονται από το σπίτι στο σχολείο και από το σχολείο στο σπίτι με σχολικά λεωφορεία. Αυτό καθιστά την επαφή γονέων-παιδαγωγών δύσκολη και την χρήση γραμμάτων ως μια προσιτή λύση που θα τους φέρει έσω και σε έμμεση επικοινωνία (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Όπως όμως έχει ήδη αναφερθεί αυτή η μορφή επικοινωνίας αποτρέπει τον γονιό να έρθει σε επαφή με το σχολείο αλλά και να δημιουργήσει μια σχέση εμπιστοσύνης με τον/ην παιδαγωγό. Γι αυτό και είναι προτιμότερο να υπάρχουν και προσωπικές συναντήσεις είτε σε ατομικό είτε σε ομαδικό επίπεδο (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Προσωπική συνάντηση

Ιδιαίτερης σημασίας είναι η πρώτη συνάντηση γονέα-παιδαγωγού καθώς εκεί μπαίνουν τα θεμέλια της σχέσης τους και προδιαγράφεται το μέλλον αυτής της σχέσης. Βεβαίως δεν σημαίνει πως η σχέση μεταξύ τους δεν μπορεί να αλλάξει, είτε προς το καλύτερο, είτε δυστυχώς προς το χειρότερο κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Κατά την πρώτη συνάντηση ο/η παιδαγωγός συγκεντρώνει κάποιες βασικές και γενικές πληροφορίες για το παιδί που αφορούν την υγεία και την ανάπτυξη αλλά και τα ενδιαφέροντα του.

Συνήθως οι γονείς έρχονται σε καθημερινή επαφή με τους παιδαγωγούς κατά την προσέλευση και αναχώρηση του παιδιού και έτσι υπάρχει μια στοιχειώδη επικοινωνία. Παρόλα αυτά δεν είναι αρκετή, καθώς δεν δίνει τον χρόνο σε κανέναν από τους δύο να εκφράσει τυχόν προβλήματα και ανησυχίες. Γι αυτό και συνήθως προτιμώνται οι οργανωμένες συναντήσεις κατά τις οποίες μπορεί να δοθεί τόσο από τους παιδαγωγούς, όσο και από τους γονείς ο απαιτούμενος χρόνος που χρειάζεται (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Κατά την διάρκεια των συναντήσεων ο/η παιδαγωγός πρέπει να τηρεί μια φιλική και προσιτή στάση και οφείλει να δώσει στους γονείς όλες τις πληροφορίες που έχει συλλέξει για το παιδί, αλλά και να ακούσει με απόλυτη προσοχή τις ερωτήσεις και ανησυχίες που μπορεί να εκφράσουν. Σε περίπτωση προβλήματος με το παιδί η παιδαγωγός πρέπει να καθησυχάσει τον γονιό και να του προσφέρει τρόπους αντιμετώπισης. Οφείλει να τον ενημερώσει για το τι πρόκειται η ίδια να κάνει αλλά και πως μπορεί ο γονιός να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Επιπλέον, σε τέτοιες συναντήσεις είναι πιθανό να συζητιούνται οι επιπτώσεις που μπορεί να υπάρξουν στο παιδί εξαιτίας κάποιων θεμάτων που ίσως αντιμετωπίζει η οικογένεια, όπως διαζύγιο ή κάποιος θάνατος. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο/η παιδαγωγός ακούει με προσοχή τις ανησυχίες και το πρόβλημα του γονιού και του προσφέρει συμβουλές με βάση τις γνώσεις του/της και τον βοηθάει να βρει μια λύση. Εάν βέβαια έρθει στην διαπίστωση ότι η δικιά του/της εκπαιδευτική κατάρτιση δεν είναι επαρκής για την αντιμετώπιση του ζητήματος, οφείλει να παραπέμψει τον γονέα σε κάποιον ειδικό (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Κατά την Λαλούμη-Βιδάλη (2012), οι προσωπικές συναντήσεις γονέα-παιδαγωγού έχουν τα εξής πλεονεκτήματα :

- Οι γονείς ικανοποιούνται με το συνεχές ενδιαφέρον των παιδαγωγών.
- Οι γονείς και τα παιδιά προσπαθούν και δραστηριοποιούνται για καλύτερα αποτελέσματα. Ακόμη, οι συναντήσεις μπορεί να είναι ερεθίσματα για επέκταση του προσχολικού προγράμματος στο οικογενειακό περιβάλλον.
- Ανάλογα με το ενδιαφέρον των γονέων μπορεί να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν ποικίλες νέες δραστηριότητες στις οποίες θα συμμετέχουν ενεργητικά.

- Διατηρείται η επικοινωνία και παρουσιάζονται ευκαιρίες για συζήτηση προβλημάτων, θεμάτων αγωγής και παράθεση συμβουλευτικών καθοδηγήσεων.

Οι συναντήσεις δεν γίνονται μόνο για να βρεθεί λύση σε τυχόν προβλήματα που μπορεί να υπάρξουν, αλλά και για να τονιστούν θετικά στοιχεία του παιδιού και να δημιουργηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ γονέα-παιδαγωγού που θα έχει ως κοινό στόχο την πετυχημένη εξέλιξη του παιδιού.

Οι ομαδικές συναντήσεις

Ο συνδυαστικός κρίκος των γονέων με τα παιδαγωγικά ζητήματα του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό είναι ο/η παιδαγωγός. Όπως έχει αναφερθεί και στα παραπάνω κεφάλαια η συνεργασία γονέων-παιδαγωγών είναι καθοριστική και εξίσου απαραίτητη στην καλή ανάπτυξη του παιδιού. Για να υπάρχει συνεχής ανοδική πορεία στην συνεργασία τους πρέπει παράλληλα να υπάρχει συχνή επικοινωνία, έτσι ώστε να παρουσιάζονται και να επιλύονται εκπαιδευτικά ζητήματα που αφορούν τα παιδιά τους και αυτό θα επιτευχθεί με την οργάνωση ομαδικών συναντήσεων. Άλλος ένας στόχος της ομαδικής συνάντησης είναι ο κοινωνικός, δηλαδή η ανάπτυξη της διάθεσης για συνεργασία και ομαδικότητα ανάμεσα στους γονείς και τους παιδαγωγούς (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Την πρώτη ομαδική συνάντηση την καθορίζει ο/η παιδαγωγός στην αρχή του εκπαιδευτικού έτους με στόχο την γνωριμία των γονέων με τους παιδαγωγούς αλλά και μεταξύ τους. Σε αυτήν την συνάντηση παρουσιάζονται οι πρώτες απορίες και οι πρώτοι προβληματισμοί των γονέων. Ο/η παιδαγωγός με τις απαντήσεις που δίνει στα ερωτήματα δεν απευθύνεται μόνο στον γονέα που τις διατύπωσε αλλά προς όλους τους γονείς που μπορεί να είχαν παρόμοια απορία (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Καθ'όλη την διάρκεια της εκπαιδευτικής χρονιάς οι ομαδικές συναντήσεις οργανώνονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς σε συνεργασία με τους γονείς, και γίνονται διαλέξεις από ειδικούς σε θέματα διαταραχών, συμπεριφοράς, κ.α.

Για μια επιτυχημένη ομαδική συνάντηση τον κυρίαρχο ρόλο έχει ο/η παιδαγωγός που με την σειρά της

- Απαντάει με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι κατανοητή από όλους τους παραβρισκόμενους.
- Έχει σωστή στάση σώματος και ομιλίας δίνοντας στους γονείς να καταλάβουν πως όλοι οι προβληματισμοί τους είναι εξίσου σημαντική και ενδιαφέρον για τον/ην ίδιο/α.
- Δίνει την ευκαιρία σε όλους να εκφράσουν την άποψη τους αλλά και τον προβληματισμό τους.
- Είναι σωστά προετοιμασμένη και ενημερωμένη για το θέμα που θα έχει η συνάντηση.
- Το θέμα της συνάντησης να πηγάζει από τις επιθυμίες των γονέων.
- Εφαρμόζει έναν τρόπο όπου οι γονείς μπορούν να αξιολογήσουν την συνάντηση αλλά και να την καλυτερέψουν στο μέλλον.
- Γνωστοποιεί τον χρόνο της συνάντησης από την αρχή ώστε να μην υπάρχουν έπειτα παρεξηγήσεις.

Οι κοινωνικές ομαδικές συναντήσεις γονέων-παιδαγωγών είναι εξίσου σημαντικές. Μπορούν να είναι οργανωμένες αλλά και απρόοπτες μετά το τέλος του ημερήσιου προγράμματος του παιδικού σταθμού όπου οι γονείς έρχονται να πάρουν τα παιδιά τους. Στόχος αυτών των συναντήσεων μπορεί να είναι η συγκέντρωση κάποιου ποσού για κάποια γιορτή ή για την έλλειψη κάποιας ύλης του παιδικού σταθμού (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Τηλεφωνική επικοινωνία

Ο τελευταίος τρόπος επικοινωνίας γονέων- παιδαγωγών είναι ο τηλεφωνικός. Είναι φανερό ότι είναι ο πιο απρόσωπος και σπάνιος τρόπος επικοινωνίας αλλά και ο πιο

άμεσος και χρήσιμος σε στιγμές έκτακτης ανάγκης. Οι περισσότεροι γονείς που διαλέγουν αυτόν τον τρόπο επικοινωνίας είναι επειδή το εργασιακό ωράριο τους δεν τους επιτρέπει να επισκεφτούν τον παιδικό σταθμό.

Τέλος ο πιο συνηθισμένος λόγος επικοινωνίας από το τηλέφωνο είναι η διευκρίνιση καθημερινών λεπτομερειών (Λαλούμη-Βιδάλη 2012).

Συνοψίζοντας θα συμπεράνουμε κανείς πως οι πιο αποτελεσματικοί τρόποι επικοινωνίας σύμφωνα με Λαλούμη-Βιδάλη, (2012) είναι οι συναντήσεις είτε σε ατομικό είτε σε ομαδικό επίπεδο. Και οι δύο αυτοί τρόποι έχουν θετικά τα οποία βοηθούν την δημιουργία και την διατήρηση μιας καλής και υγιούς σχέσης μεταξύ γονέα και παιδαγωγού.

4.2. Συνεργασία γονέων-παιδαγωγών στην Ελλάδα

Ύστερα από πολλές μελέτες έγινε αντιληπτό πως για την πιο στοχευμένη και πολύπλευρη ανάπτυξη του παιδιού ενδείκνυται η συνεργασία γονέων-παιδαγωγών. Στα αρχαία χρόνια τον ρόλο του παιδαγωγού αναλάμβανε ο ίδιος ο γονιός. Με τα χρόνια η ανάγκη για εύρεση εργασίας και από τους δύο γονείς τους ώθησε να μειώσουν τον παιδαγωγικό τους ρόλο, τον οποίο εν τέλει ανέλαβε το σχολείο. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια υπάρχει έντονο ενδιαφέρον από την πλευρά των γονέων στην ανάμειξη τους στην παιδαγωγική εκπαίδευση του παιδιού τους. Όλο και πληθαίνουν τα άτομα που υποστηρίζουν πως μια συνεργασία γονέων-παιδαγωγών μόνο θετικά μπορεί να επηρεάσει την πορεία ενός παιδιού (Ψάλτη & Γαβριηλίδου 1995).

Η γονική συμμετοχή προϋποθέτει την ανάμειξη των γονέων στις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται τόσο στον παιδικό σταθμό όσο και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος. Πιο συγκεκριμένα με την βοήθεια τους στην διοργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών, την συμμετοχή τους στην προετοιμασία των σχολικών εκδηλώσεων αλλά και την υλοποίηση δραστηριοτήτων στο σπίτι. Επιπλέον, την

εκπαίδευση τους μέσω επιμορφωτικών προγραμμάτων καθώς και την συνεχή επικοινωνία με τον/ην παιδαγωγό (Μαστρογιαννίδου, Ραΐδου, Τζόλου 2013).

Συμφώνα με τις τελευταίες έρευνες οι γονείς είναι ανοιχτοί ως προς την συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς διότι έχουν αποδεχτεί τον παιδαγωγικό τους ρόλο και πιστεύουν στην θετική επίδραση που θα έχει αυτό στο παιδί τους. Η αντίληψη αυτή έχει αρχίσει να υιοθετείται και από τους παιδικούς σταθμούς, οι οποίοι μετατρέπουν το πρόγραμμα τους ώστε να είναι εφικτή η παρουσία και συμμετοχή των γονέων (Σακκελαρίου 2004). Με βάση τους *Olmsted*, 1991 και *Erstein* 1989, διακρίθηκαν πέντε τύποι συμμετοχής γονιών στην σχολική διαδικασία. Ο *πρώτος τύπος* χαρακτηρίζεται ως παθητικός. Δηλαδή, βάζουν τα θεμέλια για να προετοιμάσουν τα παιδιά για το σχολείο και να ενθαρρύνουν την σχολική μάθηση καθώς και την κατάλληλη συμπεριφορά. Στον *δεύτερο τύπο* η ευθύνη μεταβιβάζεται στον παιδαγωγό, ο οποίος με την σειρά του καλλιεργεί την επικοινωνία με τον γονέα, μέσω της οποίας παρέχει την ευκαιρία σε αυτόν να ενισχύσει τον παιδαγωγικό του ρόλο και την συμμετοχή του στο σχολείο. Στον *τρίτο τύπο* συναντάμε την λίγο πιο ενεργητική συμμετοχή των γονέων μέσω εθελοντικών πράξεων. Πιο συγκεκριμένα, συμμετέχουν άμεσα στις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο καθημερινό πρόγραμμα του Παιδικού σταθμού, εξοικειώνονται με τις μεθόδους διδασκαλίας που έχουν επιλέξει οι παιδαγωγοί και τέλος βοηθάνε στην διοργάνωση γιορτών αλλά και λοιπών εκδηλώσεων του σχολείου. Στον *τέταρτο τύπο* εντοπίζουμε τον συμπληρωματικό ρόλο των γονέων, τον οποίο ενθαρρύνουν και ενισχύουν οι παιδαγωγοί. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των ιδεών και προτάσεων που δίνουν οι δάσκαλοι στους γονείς για να πραγματοποιήσουν στο σπίτι. Το παραπάνω έχει ως αποτέλεσμα να γίνονται όλο και πιο πολλές συναντήσεις μεταξύ γονέων-δασκάλων στις οποίες παρέχεται υποστήριξη στην επίλυση τυχόν προβλημάτων. Τέλος, ο *πέμπτος τύπος* συμμετοχής είναι και ο πιο ενεργητικός από τους προαναφερόμενους καθώς οι γονείς συμμετέχουν σε συμβούλια του σχολείου αλλά και του δήμου, με στόχο να βοηθήσουν στις αποφάσεις που εμπλέκουν το εκπαιδευτικό σύστημα που αφορά τα παιδιά τους (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

Αν και είναι εδραιωμένη η άποψη τόσο στους γονείς, όσο και στους παιδαγωγούς πως η συνεργασία τους θα επιφέρει μόνο θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη και πορεία του παιδιού, εν τούτοις δημιουργούνται προβλήματα τόσο από την πλευρά

των γονέων, όσο και από την πλευρά των παιδαγωγών. Κατά συνέπεια, δεν είναι πάντα εφικτή η ομαλή επικοινωνία σχολείου-οικογένειας.

Αποτελεί πραγματικότητα το γεγονός ότι όλοι οι γονείς δεν συμφωνούν στο έργο που κάνει ο παιδαγωγός. Πολλοί βλέπουν το Παιδικό σταθμό ως χώρο φύλαξης του παιδιού ή ως αφετηρία για το σχολείο (Μπουριακοφσκαγια). Το εάν προσδίδεται ή όχι παιδαγωγικός χαρακτήρας στον Παιδικό σταθμό, αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα όχι μόνο από γονείς αλλά και από άλλους δασκάλους δημοτικής και ανώτερης εκπαίδευσης αλλά και μη ειδικούς ως προς τον τομέα αυτό. Επομένως, όταν οι γονείς δεν αντιλαμβάνονται τον παιδαγωγικό χαρακτήρα της προσχολικής αγωγής μένουν αμέτοχοι από το έργο των παιδαγωγών. Η επικοινωνία που αποζητούν είναι ελάχιστη έως και μηδαμινή και αφορά μόνο το εάν το παιδί έφαγε ή χτύπησε κατά την διάρκεια που βρισκόταν εκεί.

Εμπόδιο αποτελεί μερικές φορές και η κοινωνικό-οικονομική θέση των γονέων. Πιο αναλυτικά, γονείς με χαμηλό μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο, αισθάνονται πολύ συχνά κατώτεροι μπροστά στους εκπαιδευτικούς και μη ικανοί να υλοποιήσουν μια ουσιαστική συζήτηση με αυτούς με στόχο να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και πορεία του παιδιού τους. Αντιθέτως, δεν είναι λίγοι οι γονείς με υψηλό μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο οι οποίοι με την στάση τους υποβιβάζουν τις ικανότητες των παιδαγωγών και τις γνώσεις που μπορούν να προσφέρουν αυτοί στα παιδιά τους (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015).

Είναι σαφές ότι όλοι οι γονείς δεν έχουν τις ίδιες προοπτικές για τα παιδιά τους και η μόρφωση αυτών δεν αποτελεί προτεραιότητα τους. Εμπόδιο στην επικοινωνία δασκάλων-γονέων μπορεί να αποτελέσει και η ανασφάλεια των τελευταίων λόγω έλλειψης παιδαγωγικών γνώσεων. Βέβαια, δεν είναι λίγοι οι γονείς που θεωρούν πως η διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους και τα θέματα που αφορούν το σχολείο είναι ευθύνη των ειδικών. Αποτυχημένες προσπάθειες συνεργασίας με τους δασκάλους στο παρελθόν, κάνουν διστακτικούς τους γονείς και επιφυλακτικούς σε καινούριες συνεργασίες (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

Είναι γνωστό ότι ο αριθμός των εργαζομένων γονέων αυξάνεται και κατά συνέπεια ο ελεύθερος τους χρόνος μειώνεται. Επομένως εμφανίζονται αρνητικοί στις προσκλήσεις των παιδαγωγών και στην ανάθεση ορισμένων αρμοδιοτήτων από αυτούς, λόγω έλλειψης χρόνου (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

Τα θεμέλια για να οικοδομηθεί μια υγιής και ουσιαστική σχέση ανάμεσα σε γονέα-εκπαιδευτικό, οφείλει να θέσει ο/η παιδαγωγός. Αυτός θα αναλάβει την δημιουργία ενός επικοινωνιακού πλαισίου κατά του οποίου θα παρουσιάζονται και θα συζητιούνται οι υποχρεώσεις και οι ανάγκες και των δύο πλευρών (Μαστρογιαννίδου, Ράϊδου, Τζόλου , 2013).

Αν και αποτελεί πραγματικότητα το γεγονός ότι υπάρχει μια εντονότερη θέληση για συνεργασία μεταξύ γονέων-παιδαγωγών και από τις δυο πλευρές, η κατάρτιση και η γνώση που δίνεται στους παιδαγωγούς πάνω σε αυτό το θέμα είναι ανεπαρκής (Μαστρογιαννίδου, Ράϊδου, Τζόλου , 2013). Ένα από τα θετικά χαρακτηριστικά των δασκάλων είναι η παιδαγωγική διακριτικότητα. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει κώλυμα γι αυτούς και να τους αποτρέψει από το να έρθουν σε οικειότητα με τους γονείς (Μπουριακοφσκαγια).

Οι παιδαγωγοί πολλές φορές αποφεύγουν να αναπτύξουν οικειότητα με τους γονείς και γι αυτό διατηρούν μια απόσταση στην επικοινωνία μαζί τους, διότι νιώθουν πως απειλούνται από αυτούς. Είναι θετικοί στο να βοηθήσουν τον γονιό δίνοντας του ιδέες για δραστηριότητες τις οποίες μπορεί να πραγματοποιήσει στο σπίτι, ωστόσο τον αποτρέπουν από το να εμπλακεί στο καθημερινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015). Αρνούνται την εμπλοκή των γονιών, καθώς θεωρούν πως συχνά δεν είναι καλοπροαίρετη, αλλά είναι ένας τρόπος ελέγχου του παιδαγωγού και της συμπεριφοράς του απέναντι στα παιδιά. Επίσης φοβούνται πως η εκτενέστερη επικοινωνία με τους γονείς μπορεί να εμφανίσει τυχόν διάσταση απόψεων σε θέματα που αφορούν την διαχείριση των παιδιών και των προβλημάτων που μπορεί να εμφανίσουν. Επιπλέον οι παιδαγωγοί δεν θέλουν να επωμισθούν την ευθύνη εκπαίδευσης του γονιού γιατί θα αποτελέσει μια ακόμη αρμοδιότητα που θα πρέπει να προσθέσουν στο πρόγραμμά τους και θα τους επιβαρύνει (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995). Η ανασφάλεια των παιδαγωγών σχετικά με την εκπαιδευτική τους ικανότητα αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα που τους αποτρέπει από το να δημιουργήσουν μια πιο οικεία συνεργασία με τους γονείς, καθώς πιστεύουν ότι αδυνατούν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες και τα ερωτήματα που αυτοί έχουν (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015).

Είναι μείζον σημασίας να γίνει αντιληπτό και από τις δύο πλευρές πως η συνεργασία πρέπει να είναι ίση. Γονείς και παιδαγωγοί έχουν ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. Δεν δίνεται το δικαίωμα σε κανέναν να διατάζει, να κρίνει, να προσπαθεί να επιβάλει την άποψη του και να ελέγξει τον άλλον. Πρέπει να βοηθήσει ο ένας τον άλλον στην κατανόηση του παιδιού και στην επίλυση των προβλημάτων του (Μπουριακοφσκαγια). Γονείς και παιδαγωγοί θα αναλάβουν δικαιώματα, ευθύνες και υποχρεώσεις που αρμόζουν στον καθένα με στόχο την ενεργή συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς αυτή να παραγκωνίζει το έργο των παιδαγωγών (Μαστρογιαννίδου, Ράϊδου, Τζόλου , 2013).

Για να αποφευχθούν τυχόν συγκρούσεις στην συνεργασία παιδαγωγών-γονέων, θα πρέπει να τηρηθούν ορισμένοι κανόνες και από τις δύο πλευρές.

Από την πλευρά των παιδαγωγών :

- Να υπάρχει κατανόηση και ανέχεια προς τα μέλη της οικογένειας.
- Να προσαρμόσουν τις τεχνικές προσέγγισης του γονέα ανάλογα με την κάθε περίπτωση.
- Να αποδεχτούν πως με την συνεργασία με τους γονείς θα φέρουν καλύτερα αποτελέσματα στην ανάπτυξη του παιδιού.

Από την πλευρά των γονέων :

- Να κατανοήσουν την σύνδεση της προσχολικής αγωγής μεταξύ οικογενειακού και σχολικού κοινωνικού περιβάλλοντος.
- Να αναγνωρίσουν πως η συνεργασία με τους παιδαγωγούς θα έχει θετικές επιδράσεις στην μαθησιακή και κοινωνική πορεία του παιδιού.
- Δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης με τους παιδαγωγούς και λειτουργούν συμπληρωματικά, ενισχύοντας την παιδαγωγική διαδικασία στο σπίτι (Λαλούμε-Βιδάλη, 2012).

Εν κατακλείδι, τόσο οι γονείς, όσο και οι παιδαγωγοί είναι υποχρεωμένοι να αποδεχτούν πως για τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα του παιδιού πρέπει να συμβάλλουν και οι δύο και να γίνουν μια ομάδα. Οι επιθυμίες και οι στόχοι του παιδικού σταθμού και της οικογένειας να είναι κοινές (Μπουριακοφσκαγια).

4.3. Συνεργασία γονέων-παιδαγωγών στην Γερμανία

Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως η συνεργασία των γονέων και παιδαγωγών στην Ελλάδα έχει μεγάλη σημασία. Στην Γερμανία την θεωρία αυτή την βρίσκουν άκρως σημαντική και καθοριστική για την ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση του παιδιού στο παιδικό σταθμό αλλά και στην μετέπειτα του πορεία.

Στην Γερμανία ο σημαντικότερος στόχος από την συνεργασία των γονέων-παιδαγωγών είναι το παιδί, στην πρώτη θέση είναι τα αισθήματα και οι επιδόσεις του παιδιού και έπειτα όλα τα υπόλοιπα οφέλη της συνεργασίας. Επομένως η παρουσία του γονέα στο καθημερινό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού κρίνεται απαραίτητη. Η απλή παρουσία των γονέων καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας στο παιδικό σταθμό παρέχει την ευκαιρία στους γονείς και παιδαγωγούς να έρθουν πιο κοντά, να νιώσουν πιο οικεία αλλά και να εμπιστευτούν ο ένας τον άλλον. Με την ευκαιρία αυτή, θα παρατηρήσουν την αντιμετώπιση που έχει ο καθένας τους απέναντι στα παιδιά, θα αντιληφτούν αλλά και θα σεβαστούν τις εμπειρίες τους γνωρίζοντας πια ότι δεν υπάρχει «τέλειος γονιός» ούτε και «τέλειος εκπαιδευτικός» αλλά πως όλοι έχουν τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες τους (Textor, 2011).

Πιο συγκεκριμένα, στην Γερμανία η εμπλοκή των γονέων κατά την διάρκεια της παραμονής των παιδιών στον παιδικό σταθμό είναι όχι απλά υπαρκτή, αλλά και ευχάριστη και για τους ίδιους, αλλά και για τους παιδαγωγούς. Η συμμετοχή τους, τους εκπαιδεύει στο σωστό χειρισμό των παιχνιδιών και χειροτεχνικών υλικών, στον ορισμό κανόνων συμμόρφωσης αλλά και στην αποτροπή από τυχόν κρουσμάτων επιθετικότητας, αλλά και οποιασδήποτε προβληματικής συμπεριφοράς. Επίσης μαθαίνουν να διαλέγουν κατάλληλα παιδικά βιβλία ανάλογα με την ηλικία αλλά και τα ενδιαφέροντα των παιδιών τους. Έτσι ο ρόλος των γονέων γίνεται περισσότερο εκπαιδευτικός, επομένως είναι σε θέση να συνεχίσουν το έργο των παιδαγωγών και στο σπίτι προς όφελος των παιδιών, των παιδαγωγών αλλά και των ίδιων των γονέων. Στην Γερμανία οι γονείς έχουν το δικαίωμα να βρίσκονται στον παιδικό σταθμό όσο αυτοί το επιθυμούν, να συμμετέχουν σε δραστηριότητες μαζί με τους παιδαγωγούς ή ακόμα και να οργανώνουν δικές τους, να βοηθάνε στον καθαρισμό του παιδικού

σταθμού αλλά και στην οργάνωση διαφόρων εορτών και εκδηλώσεων. Επίσης μπορούν να συνοδεύουν τα παιδιά τους σε εκδρομές και περιπάτους αλλά και να αναπληρώσουν κάποιο παιδαγωγό που λείπει λόγω ασθένειας (Textor, 2011).

Η παρέμβαση των γονέων στον παιδικό σταθμό προσφέρει περισσότερα ερεθίσματα και πρότυπα προς μίμησης στα παιδιά. Η γλωσσική τους ανάπτυξη και η κοινωνικές τους δεξιότητες βελτιώνεται γρήγορα λόγω τις συχνής τους αλληλεπίδρασης με διάφορους ενήλικες (Textor, 2011).

Η συνεχής ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς για την ανατροφή του παιδιού, τους επιτρέπει να ενημερωθούν για την συμπεριφορά του στους δυο αυτούς κόσμους, τα ενδιαφέροντα του και τις τυχόν μαθησιακές του δυσκολίες. Είναι προφανές ότι το παιδί φέρεται διαφορετικά στο σπίτι από ότι στο παιδικό σταθμό, ο παιδαγωγός αντιλαμβάνεται με διαφορετικό τρόπο την κάθε συμπεριφορά του και ο τρόπος αντιμετώπισης του, διαφέρει από αυτόν του γονέα. Για μια ολοκληρωμένη άποψη για την συμπεριφορά του παιδιού και στους δυο αυτούς κόσμους θα πρέπει από την μεριά του ο γονέας να παρακολουθεί το παιδί του κατά την διάρκεια του παιδικού καθημερινού προγράμματος και αντίστροφα ο παιδαγωγός να επισκέπτεται το παιδί στο σπίτι του. Στην Γερμανία αυτό συμβαίνει πολύ συχνά, η παρουσία του εκπαιδευτικού ή του κοινωνικού λειτουργού στο οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού είναι συστηματική και 'υποχρεωτική' αν διαπιστωθεί κάποια μη συνηθισμένη συμπεριφορά από το παιδί (Textor, 2011).

4.4. Επιρροή της συνεργασίας γονέων-παιδαγωγών στην εκπαίδευση του παιδιού

Είναι πλέον αποδεκτό πως τα παιδιά επηρεάζονται από την συμμετοχή των γονιών τους στην καθημερινότητα του παιδικού σταθμού. Το παιδί αναπτύσσεται κοινωνικά και γνωστικά. Όσο πιο πολύ εμπλέκεται ο γονιός με τον παιδικό σταθμό και δημιουργεί στενές σχέσεις με τον/την παιδαγωγό, τόσο πιο ταχύτερη είναι η εξέλιξη του παιδιού, αλλά και πιο πετυχημένη η πορεία του στο μαθησιακό τομέα. Η συνεχής επαφή των γονέων με το σχολικό περιβάλλον και η παροχή ερεθισμάτων που

αφορούν την μάθηση στο σπίτι, αποτελούν τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους γονεϊκής εμπλοκής (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015).

Θετικά επηρεάζονται και οι γονείς από την εμπλοκή τους στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού. Όταν οι γονείς συμμετέχουν στα προγράμματα του παιδικού σταθμού τότε αποκτούν γνώσεις και εμπειρίες που τους καθιστούν πιο κατάλληλους και τους δίνεται η αυτοπεποίθηση να ασχοληθούν και οι ίδιοι περισσότερο με το μαθησιακό κομμάτι στο σπίτι. Όσο οι γονείς βρίσκονται στην τάξη παρακολουθούν την μαθησιακή διαδικασία και κατανοούν καλύτερα το έργο του δασκάλου και το ίδιο τους το παιδί, καθώς το βλέπουν να προσπαθεί και άλλοτε να τα καταφέρνει, ενώ άλλοτε όχι. Επιπλέον αποκομίζουν γνώσεις που τους βοηθούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν και στην βελτίωση της επικοινωνίας με τα παιδιά τους στο σπίτι (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

Για να μπορέσει όμως η συνεργασία γονέα-παιδαγωγού να επιφέρει θετικά αποτελέσματα θα πρέπει να δημιουργηθεί μια σχέση σεβασμού και εμπιστοσύνης μεταξύ τους. Ούτως ή άλλως γονείς και παιδαγωγοί έχουν κοινούς στόχους για τα παιδιά και μπορούν να αλληλοβοηθηθούν μοιράζοντας τις γνώσεις και απόψεις τους (Μαστρογιαννίδου, Ράϊδου, Τζόλου, 2013). Θέτοντας λοιπόν αυτούς τους κοινούς στόχους σε δράση γονείς και παιδαγωγοί θα βοηθήσουν το παιδί να βελτιώσει την συμπεριφορά του και να αναπτύξει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το μαθησιακό τομέα (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015).

Μέσω της συνεργασίας και της συνύπαρξης γονέων-παιδαγωγών τα παιδιά μαθαίνουν να σέβονται και άλλους ενήλικες και να αποκομίζουν από αυτούς γνώσεις και πληροφορίες. Όσον αφορά τα θετικά που προκύπτουν στο μαθησιακό τομέα κυρίως, οι Ψάλτη και Γαβριηλίδου, 1995 αναφέρουν πως τα παιδιά αποδίδουν καλύτερα, λείπουν σπανίως από το σχολείο, θέτουν υψηλότερους στόχους και έχουν περισσότερα κίνητρα για μάθηση.

Μια από τις έρευνες που έχουν αποδείξει την σημασία της συνεργασίας γονέων-παιδαγωγών είναι και του U. Brofenbrenner(1974), που το ερώτημα στην ερευνά του ήταν κατά πόσο η συμμετοχή των γονέων στα προγράμματα του παιδικού σταθμού εντός ή εκτός του σχολικού χώρου είχαν κάποιες επιδράσεις στον βαθμό νοημοσύνης των παιδιών, σε αντίθεση εκείνων που οι γονείς τους δεν συμμετείχαν στα εκπαιδευτικά προγράμματα και είχαν μόνο ερεθίσματα από τον παιδικό σταθμό. Τα

αποτελέσματα ήταν αναμενόμενα, στην πρώτη κατηγορία που το παιδί δεχόταν ερεθίσματα και από τους γονείς και από τον/ην παιδαγωγό ο βαθμός νοημοσύνης αυξήθηκε αλλά και επικράτησε και στα επόμενα χρόνια μετά την λήξη του προγράμματος. Ενώ στην δεύτερη κατηγορία κατά την διάρκεια του προγράμματος ο βαθμός νοημοσύνης είχε αυξηθεί μετά το τέλος του όμως μειώθηκε. Για να υπάρχουν θετικά αποτελέσματα από την συνεργασία γονέων-παιδαγωγών πρέπει να εφαρμοστούν αλλά και να τηρηθούν πέντε παράγοντες. Ένας από αυτούς είναι η εμπλοκή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία να γίνετε το συντομότερο, αν όχι από την αρχή της εκπαιδευτικής του πορείας. Επίσης ο αριθμός των παιδιών να αναλογεί με των παιδαγωγών έτσι ώστε να δίνετε η απαραίτητη προσοχή στο καθένα καθ' όλη την διάρκεια του καθημερινού προγράμματος του παιδικού σταθμού. Ο τρίτος παράγοντας που ενισχύει τα θετικά αποτελέσματα από την συνεργασίας τους είναι να παρέχονται υπηρεσίες και στους γονείς των παιδιών. Το ενδιαφέρον των παιδαγωγών να μην τελειώνει με το τέλος του καθημερινού προγράμματος αλλά να συνεχίζεται και με κάποιες επισκέψεις στο σπίτι του παιδιού. Τέλος ο/η παιδαγωγός να ενημερώνει, να συμβουλεύει και να καθοδηγεί των γονέα έτσι ώστε να γίνουν μια ομάδα (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

Τα θετικά αποτελέσματα από την συνεργασία γονέων-παιδαγωγών δεν είναι μονόπλευρα. Όπως οι παιδαγωγοί προσφέρουν οδηγίες και συμβουλές στον γονέα έτσι και αυτός με την σειρά του ενισχύει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των παιδαγωγών. Οι γονείς γνωρίζοντας τις δικές τους δυνατότητες και εμπειρίες αλλά και τα ενδιαφέροντα των παιδιών τους προτείνουν καινοτόμες δραστηριότητες για να εμπλουτίσουν το καθημερινό πρόγραμμα του παιδικού.

Η προσχολική ηλικία είναι κρίσιμη όχι μόνο για την ανάπτυξη του χαρακτήρα του παιδιού αλλά και για την έγκαιρη πρόγνωση κάποιων πρώτων ενδείξεων για κάποια διαταραχή του παιδιού. Η παρουσία των γονέων στο παιδικό σταθμό δίνει την δυνατότητα και ευκαιρία στους παιδαγωγούς αλλά και στους ίδιους να παρατηρήσουν καλύτερα τα παιδιά και να εντοπίσουν κάτι να το συζητήσουν και να βρουν μαζί την λύση του (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

Έπειτα η καλή συνεργασία γονέων-δασκάλων αποδίδεται και στην στενή και πιο οικεία σχέση τους, στην οποία ο/η παιδαγωγός γνωρίζει καλύτερα τον γονέα και εντοπίζει τις ελλείψεις που έχει στον εκπαιδευτικό του ρόλο. Με την ευκαιρία αυτήν

ο/η παιδαγωγός θα προσαρμόσει το πρόγραμμα του/ης ώστε να καλύψει αυτά τα κενά και να καταλάβει καλύτερα των γονέα (Ζάρτηλα, Κοθρά, Λάμπρου, Χελιδώνη, 2013). Η συνεργασία των γονέων με τους παιδαγωγούς δεν ενεργεί μόνο στην εκπαιδευτική ανάπτυξη του παιδιού αλλά και στην ψυχολογική του διάθεση. Η γνώση του παιδιού ότι ο γονιός νοιάζεται και είναι πρόθυμος μαζί με τον/την παιδαγωγό να το στηρίξουν τον παρακινεί να πιστέψει στον εαυτό του και να εμπιστευτεί την κρίση του. Η επιθυμία του γονέα να βοηθήσει πρέπει να είναι σε λογικά πλαίσια έτσι ώστε το παιδί να μην νιώθει ότι ο γονιός του τον ελέγχει και του επιβάλλει τις δικές του απόψεις αλλά ότι έχει την επιλογή να αποφασίσει ο ίδιος αν θέλει ή όχι να τις ακολουθήσει. Με αποτέλεσμα το παιδί να απομακρυνθεί από τον γονέα και η προσπάθεια εκ' μέρους του γονέα να τον συμβουλέψει σε οποιοδήποτε θέμα να επιφέρει κάποιο καυγά. Το νήμα των θετικών από των αρνητικών αποτελεσμάτων τις εμπλοκής των γονέων είναι πολύ λεπτό. Υπάρχουν γνώμες που στηρίζουν την θεωρία πως η γονεϊκή εμπλοκή δεν έχει άμεση σχέση με τα θετικά αποτελέσματα στην εκπαιδευτική ανάπτυξη του παιδιού και για μια σωστή αναπαράσταση της επίδρασης της στο παιδί πρέπει η έννοια της γονεϊκής εμπλοκής να γίνει πιο καθοριστική και ξεκάθαρη (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015).

«Είναι φανερό, ότι σχεδόν σε κανένα άλλο επίπεδο εκπαίδευσης, η συνεργασία δεν έχει περισσότερο νόημα, από ότι στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης. Το αίτημα για ποιοτική εκπαίδευση μπορεί να ικανοποιηθεί μόνο, όταν οικογένεια, σχολείο και κοινωνία συνεργάζονται εποικοδομητικά, αξιοποιώντας την υπεύθυνη συμμετοχή τους, μέσα από μια σχέση αλληλοπροσφοράς και συνέχειας» Ball (Σακκελαρίου, 2004, σελ.146).

Κεφάλαιο πέμπτο « Η συμμετοχή των γονέων στο έργο της Προσχολικής Εκπαίδευσης στις χώρες Ελλάδα – Γερμανία»

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει σύγκριση στον ρόλο των γονέων στη Προσχολική Εκπαίδευση καθώς και της σημασίας της συνεργασίας των γονέων και παιδαγωγών ανάμεσα σε Ελλάδα και Γερμανία.

5.1 Ο ρόλος του γονέα στην προσχολική εκπαίδευση σε Ελλάδα-Γερμανία

Στην εκπαίδευση του παιδιού δεν συμβάλλει μόνο ο/η παιδαγωγός αλλά και ο ίδιος ο γονέας που στηρίζει και βοηθάει το έργο των παιδαγωγών.

Ωστόσο η μέθοδος αλλά και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης μερικές φορές διαφέρει ανάμεσα στην Ελλάδα και την Γερμανία. Πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα οι γονείς ζητάνε να δίνεται από τους παιδαγωγούς προσχολικής αγωγής μεγαλύτερη προσοχή στο γνωστικό κομμάτι δηλαδή στην εκμάθηση της ανάγνωσης, αριθμητικής, αλφαβήτας και γραφής. Ενώ στην Γερμανία οι γονείς επιθυμούν ιδιαίτερη βαρύτητα στις προμαθηματικές έννοιες και όχι στα μαθηματικά και την γραφή. Έχουν την άποψη ότι το παιδί είναι πολύ μικρό να για πιεστεί στην εκμάθηση της αλφαβήτας και των μαθηματικών και πως η κατάλληλη ηλικία είναι αυτή του δημοτικού όπου θα έχουν πιο ανεπτυγμένο γνωστικό επίπεδο.

Στην Ελλάδα οι γονείς είναι πιο επιφυλακτικοί στις εμπειρίες που θα προσφέρουν στα παιδιά τους με αποτέλεσμα τα παιδιά αυτά να μην αποκτούν αρκετές εμπειρίες και να μην έρχονται σε επαφή με την φύση. Ενώ στην Γερμανία τα πράγματα διαφέρουν. Βασικός στόχος των γονέων είναι η αυτονομία και υπευθυνότητα του παιδιού. Για να το πετύχουν όμως αυτό αφήνουν το παιδί ελεύθερο να εξερευνήσει τον έξω κόσμο βέβαια με επιτήρηση, να σπάσει αντικείμενα, να παίζει με την άμμο ακόμα και αν λερωθεί, να βγει έξω στην βροχή να νιώσει τις σταγόνες ακόμα και αν αργότερα μπορεί να αρρωστήσει. Το παιδί στην προσχολική ηλικία πρέπει να δέχεται πολλά ερεθίσματα και σε αυτό συμβάλλει ο/η παιδαγωγός με τις δραστηριότητες και

εκδρομές που οργανώνει αλλά και ο γονέας με τις ευκαιρίες που δίνει στο παιδί να έρθει σε επαφή με την φύση και την κοινωνία γενικά.

Όπως είναι φανερό υπάρχει μεγάλη αντιπαράθεση στα ζητούμενα των Ελλήνων γονέων με των Γερμανών. Βασική προτεραιότητα των ελλήνων γονέων είναι η εκμάθηση των παιδιών τους και η προετοιμασία τους για το δημοτικό. Ενώ σε αντίθεση οι γονείς στην Γερμανία επικεντρώνονται στο κοινωνικό-συναισθηματικό τομέα ανάπτυξης των παιδιών και αυτό το πετυχαίνουν δίνοντας ευκαιρίες στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με νέες εμπειρίες και ερεθίσματα με προοπτική να γίνουν ανεξάρτητοι και υπεύθυνοι .

5.2 Συνεργασία γονέων –παιδαγωγών σε Ελλάδα και Γερμανία

Όπως είναι πια προφανές από όσα έχουν διατυπωθεί στα προηγούμενα κεφαλαία η συνεργασία ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς έχει μεγάλη επιρροή στην πολύπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Τα παιδιά στην προσχολική ηλικία λειτουργούν σαν σφουγγάρια και αποθηκεύουν όλες τις πληροφορίες που δέχονται, αλλά δεν είναι ακόμα σε θέση να μπορούν να διακρίνουν ποιες είναι καλές και σωστές και ποιες λάθος. Τα πρότυπα προς μίμηση είναι σε πρώτο βαθμό ο γονέας και έπειτα ο/η παιδαγωγός γι' αυτό και οι μεταξύ τους σχέσεις πρέπει είναι υγιείς και να αναπτυχθεί οικειότητα και εμπιστοσύνη μεταξύ τους.

Η σημασία της συνεργασίας γονέων-παιδαγωγών έχει αναγνωριστεί και στην Ελλάδα αλλά και στην Γερμανία. Και στις δυο αυτές χώρες υπάρχουν συνεχείς προσπάθειες να έρθουν πιο κοντά οι γονείς με τους παιδαγωγούς. Ωστόσο στην Ελλάδα αυτό έχει πετύχει σε μέτριο βαθμό γιατί οι σχέσεις ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς είναι περισσότερο τυπικές και όχι τόσο οικείες. Οι γονείς συμμετέχουν σε γιορτές και όχι τόσο στο καθημερινό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού.

Τόσο οι γονείς όσο και οι παιδαγωγοί στην Ελλάδα έχουν ενδιασμούς και κωλύματα στην περισσότερη επαφή μεταξύ τους και οφείλεται μερικές φορές στην οικονομικό-κοινωνική θέση των γονέων ή στην λανθασμένη άποψη που έχουν οι γονείς για τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας. Αλλά και οι παιδαγωγοί με την

σειρά τους μερικές φορές κρατάνε τους γονείς σε απόσταση έχοντας τον φόβο ότι ο γονέας θα εμπλακεί στο εκπαιδευτικό τους έργο με αποτέλεσμα να τους κρίνει και να επιβάλλει την δική του άποψη για τον χειρισμό κάποιων καταστάσεων.

Σε αντίθεση στην Γερμανία οι σχέσεις ανάμεσα στους παιδαγωγούς και τους γονείς είναι περισσότερο οικείες παρά τυπικές. Ο γονέας έχει το δικαίωμα να βρίσκεται στον παιδικό σταθμό όσο θελήσει ο ίδιος , να συμμετέχει αλλά και να οργανώνει δραστηριότητες. Οι γονείς με μεγάλη χαρά στηρίζουν και προσφέρουν όσο μπορούν στις υλικές ελλείψεις αλλά και αναπληρώνουν κάποιο προσωπικό του παιδικού σταθμού που μπορεί να απουσιάσει από τον παιδικό σταθμό λόγω ασθένειας.

Συνοψίζοντας το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι στην Ελλάδα η συνεργασία ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς είναι περισσότερο τυπική και θεωρητική ενώ στην Γερμανία είναι περισσότερο οικεία και πρακτική.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο πρώτο: « Ο Σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα »

1.1. Ο σκοπός της έρευνας

Όλα τα χρόνια που ένα παιδί βρίσκεται στον παιδικό σταθμό, γονείς και παιδαγωγοί βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση. Η σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους είναι άλλοτε τυπική και άλλοτε μια σχέση εμπιστοσύνης. Η δημιουργία ή μη μιας τέτοιας σχέσης επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες. Ωστόσο, η καλλιέργεια μιας καλής και σταθερής σχέσης μεταξύ παιδαγωγών και γονέων θα επιφέρει θετικά αποτελέσματα όχι μόνο σε αυτούς, αλλά και στα παιδιά.

Σκοπός λοιπόν, της παρούσας έρευνας, είναι να μελετήσει κατά πόσο είναι υπαρκτή η συνεργασία γονέων και παιδαγωγών και να εξετάσει τις απόψεις των γονέων σχετικά με τον ρόλο των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας.

1.2. Οι στόχοι της έρευνας

Για την καλύτερη κατανόηση του σκοπού της έρευνας έχουν οριστεί ορισμένοι στόχοι. Πιο αναλυτικά, οι στόχοι της παρούσας έρευνας είναι:

- 1) Να διαπιστωθεί κατά πόσο είναι υπαρκτή η συνεργασία μεταξύ γονέων-παιδαγωγών.
- 2) Να γνωστοποιηθεί η άποψη των γονέων για τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας.

- 3) Να γίνει σύγκριση των διαφορών και ομοιοτήτων που υπάρχουν στην συνεργασία γονέων-παιδαγωγών σε Ελλάδα και Γερμανία.

1.3. Τα ερευνητικά ερωτήματα

Τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία προέκυψαν από την βιβλιογραφική ανασκόπηση, βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση του σκοπού και των στόχων της παρούσας έρευνας.

- 1) Υπάρχει συνεργασία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών; Και αν ναι, ποια μορφή συνεργασίας-επικοινωνίας προτιμούν οι γονείς;

Ύστερα από πολλές μελέτες έγινε αντιληπτό πως για την πολύπλευρη ανάπτυξη του παιδιού ενδείκνυται η συνεργασία γονέων-παιδαγωγών. Όλο και περισσότεροι γονείς υποστηρίζουν πως μια συνεργασία γονέων-παιδαγωγών μόνο θετικά μπορεί να επηρεάσει την πορεία του παιδιού (Ψάλτη & Γαβριηλίδου 1995). Σύμφωνα με τις τελευταίες έρευνες οι γονείς είναι ανοιχτοί ως προς την συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς διότι έχουν αποδεχτεί τον παιδαγωγικό τους ρόλο και πιστεύουν στην θετική επίδραση που θα έχει αυτό στο παιδί τους. Η αντίληψη αυτή έχει αρχίσει να υιοθετείται και από τους παιδικούς σταθμούς, οι οποίοι μετατρέπουν το πρόγραμμά τους ώστε να είναι εφικτή η παρουσία και συμμετοχή των γονέων (Σακκελαρίου 2004). Ωστόσο, πολλές φορές η ανασφάλεια των γονέων λόγω έλλειψης παιδαγωγικών γνώσεων μπορεί να αποτελέσει κώλυμα στην συνεργασία τους με τους παιδαγωγούς. Επίσης δεν είναι λίγοι οι γονείς που θεωρούν πως η διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους είναι ευθύνη των ειδικών (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995). Οι μορφές επικοινωνίας ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα, *την γραπτή επικοινωνία, την προσωπική συνάντηση, τις ομαδικές συναντήσεις και την τηλεφωνική επικοινωνία* (Λαλούμη-Βιδάλη, 2012).

- 2) Ποια είναι η συχνότητα των συναντήσεων ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς και πόσο βοηθητικές είναι αυτές οι συναντήσεις;

Οι παιδαγωγοί πολλές φορές αποφεύγουν να αναπτύξουν οικειότητα με τους γονείς και γι αυτό διατηρούν μια απόσταση στην επικοινωνία μαζί τους, διότι νιώθουν πως απειλούνται από αυτούς. Είναι θετικοί στο να βοηθήσουν τον γονιό για οτιδήποτε αφορά την καθημερινότητα του παιδιού στο σπίτι, ωστόσο τον αποτρέπουν από το να εμπλακεί στο καθημερινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015). Επιπλέον, η ανασφάλεια των παιδαγωγών σχετικά με την εκπαιδευτική τους ικανότητα αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα που τους αποτρέπει από το να δημιουργήσουν μια πιο οικεία συνεργασία με τους γονείς, καθώς πιστεύουν ότι αδυνατούν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες και τα ερωτήματα που αυτοί έχουν (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015). Ωστόσο, όσο πιο πολύ εμπλέκεται ο γονιός με τον παιδικό σταθμό και δημιουργεί στενές σχέσεις με τον/την παιδαγωγό, τόσο πιο ταχύτερη είναι η εξέλιξη του παιδιού, αλλά και πιο πετυχημένη η πορεία του στο μαθησιακό τομέα. Η συνεχή επαφή των γονέων με το σχολικό περιβάλλον και η παροχή ερεθισμάτων που αφορούν την μάθηση στο σπίτι, αποτελούν τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους γονεϊκής εμπλοκής (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015). Θετικά επηρεάζονται και οι γονείς από την εμπλοκή τους στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού καθώς αποκτούν γνώσεις και εμπειρίες που τους καθιστούν πιο κατάλληλους και για να ασχοληθούν και οι ίδιοι περισσότερο με το μαθησιακό κομμάτι στο σπίτι (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

- 3) Ποια είναι η αντίληψη των γονέων για τον ρόλο των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας και ποια είναι τα χαρακτηριστικά που θα έδιναν στην ιδανική παιδαγωγό;

Αποτελεί πραγματικότητα το γεγονός ότι όλοι οι γονείς δεν συμφωνούν στο έργο που κάνει ο παιδαγωγός. Πολλοί βλέπουν το παιδικό σταθμό ως χώρο φύλαξης του παιδιού ή ως αφετηρία για το σχολείο (Μπουριακοφσκαγια). Το εάν προσδίδεται ή όχι παιδαγωγικός χαρακτήρας στον Παιδικό σταθμό, αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο

ζήτημα όχι μόνο από γονείς αλλά και από άλλους δασκάλους δημοτικής και ανώτερης εκπαίδευσης αλλά και μη ειδικούς ως προς τον τομέα αυτό. Ένας ικανός παιδαγωγός δεν χαρακτηρίζεται μόνο από την ακαδημαϊκή κατάρτιση, την οποία και οφείλει να έχει, αλλά και από την αγάπη του προς το παιδί αλλά και ως προς το λειτούργημα που εκτελεί. Για το παιδί αποτελεί πρότυπο, μετά του γονέα, και γι αυτό θα πρέπει να επιλέγει με ιδιαίτερη προσοχή την στάση και την συμπεριφορά του (Σούνογλου, 2015).

- 4) Υπάρχουν αξιολογώτερες διαφορές στην συνεργασία γονέων-παιδαγωγών μεταξύ ελλήνων γονιών σε Ελλάδα και Γερμανία;

Στην Ελλάδα η συνεργασία των γονέων και παιδαγωγών έχει μεγάλη σημασία. Την ίδια άποψη συμμερίζεται και η Γερμανία η οποία θεωρεί την συνεργασία αυτή καθοριστική για την ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση του παιδιού στο παιδικό σταθμό. Ο σημαντικότερος στόχος από την συνεργασία γονέων-παιδαγωγών είναι το παιδί. Η παρουσία του γονέα στο καθημερινό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού κρίνεται απαραίτητη. Η απλή παρουσία των γονέων καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας στο παιδικό σταθμό παρέχει την ευκαιρία σε γονείς και παιδαγωγούς να έρθουν πιο κοντά, να νιώσουν πιο οικεία αλλά και να εμπιστευτούν ο ένας τον άλλον (Textor, 2001).

Κεφάλαιο δεύτερο : «Μεθοδολογία της έρευνας»

2.1. Προσδιορισμός, επιλογή και τεκμηρίωση του μεθοδολογικού προτύπου

Για την διεξαγωγή της έρευνας της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος έρευνας. Μερικοί από τους λόγους που οδήγησαν στην επιλογή αυτής της μεθόδου είναι οι εξής:

- Η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την πληροφόρηση γύρω από το θέμα της εργασίας δεν ήταν επαρκής. Επομένως, η επιλογή της ποιοτικής μεθόδου κρίθηκε απαραίτητη καθώς η έρευνα θα μας βοηθούσε να αντλήσουμε περισσότερες πληροφορίες μέσω των συμμετεχόντων με αποτέλεσμα να αποκτήσουμε μια σφαιρική άποψη για το θέμα προς ερεύνηση (Creswell, 2011).
- Με την ποιοτική έρευνα οι συμμετέχοντες έχουν την δυνατότητα να εκφράσουν τις απαντήσεις τους με περισσότερες λέξεις και έτσι να δώσουν μια πιο ξεκάθαρη απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα. (Creswell, 2011). Έτσι και η παρούσα έρευνα αποζητά να πετύχει το παραπάνω μαζεύοντας όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες που να αφορούν τα ερευνητικά ερωτήματα
- Η έρευνα στοχεύει στην βαθύτερη ανάλυση και κατανόηση των ερωτημάτων και μετέπειτα στο να παρέχει νέες πληροφορίες για το θέμα μελέτης. Γι αυτό και ο αριθμός συμμετεχόντων δεν χρειαζόταν να είναι μεγάλος και ένα μικρό δείγμα ήταν επαρκές. (Creswell, 2011).
- Σκοπός είναι να γίνει μια εις βάθος επεξεργασία των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν από το δείγμα, και μια αναλυτική παρουσίαση των

αποτελεσμάτων χωρίς την αποφυγή της υποκειμενικής άποψης από την πλευρά των ερευνητών (Creswell, 2011).

Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην υπεράσπιση της αλλαγής και στην βελτίωση της ζωής (Creswell, 2011). Έτσι και η συγκεκριμένη έρευνα απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας, οι οποίοι θα γνωρίζουν την διαδικασία που ακολουθείται σε μια έρευνα με ποιοτική μέθοδο, και θα είναι ικανοί να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν τα ευρήματα της. Αλλά και σε γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας οι οποίοι ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη ή καλυτέρευση της συνεργασίας τους με την παιδαγωγό. Και οι δύο θα έχουν την δυνατότητα να επωφεληθούν από την ανάγνωση της παρούσας μελέτης και να εξελιχθούν.

Έτσι λοιπόν, κατανοεί κανείς γιατί κρίθηκε απαραίτητη η επιλογή της ποιοτικής μεθόδου για την πραγματοποίηση της έρευνας, καθώς η βιβλιογραφία, αλλά και οι συνθήκες της έρευνας αντιστοιχούν περισσότερο με τα χαρακτηριστικά και τις προδιαγραφές που χρησιμοποιούνται στην ποιοτική έρευνα.

2.2. Επιλογή και τεκμηρίωση της μεθόδου έρευνας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, με την έρευνα αυτή αποζητάμε την βαθύτερη κατανόηση του ερευνητικού μας προβλήματος. Γι αυτό και κρίναμε πως η συνέντευξη είναι η κατάλληλη μέθοδος διεξαγωγής της έρευνας και θα μας δώσει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων πραγματοποιούνται ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, στις οποίες οι συμμετέχοντες έχουν ελευθερία λόγου χωρίς περιορισμούς. Όπως είναι φυσικό υπάρχουν πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα όταν χρησιμοποιείται αυτή η μέθοδος. Τα πλεονεκτήματα είναι ότι προσφέρουν χρήσιμες πληροφορίες όταν δεν μπορεί ο ερευνητής να παρατηρήσει άμεσα στους συμμετέχοντες και ελέγχει καλύτερα τις πληροφορίες που θα λάβει καθώς κατά την διάρκεια της συνέντευξης μπορεί να τροποποιήσει τις ερωτήσεις ώστε να λάβει μια πιο σαφής απάντηση. Τα μειονεκτήματα είναι πως η παρουσία του

ερευνητή μπορεί να επηρεάσει το πώς απαντά το άτομο που δίνει την συνέντευξη και επίσης το άτομο που δίνει την συνέντευξη μπορεί να απαντάει σύμφωνα με αυτά που νομίζει ότι θέλει να ακούσει ο ερευνητής. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της συνέντευξης βασίζονται στα συμπεράσματα του ερευνητή που αντλεί από τις απαντήσεις που του έχουν δοθεί. Τέλος, ένα ακόμη πρόβλημα που μπορεί να δημιουργηθεί είναι πως εάν δεν υπάρχει ο κατάλληλος εξοπλισμός ίσως δεν γίνει σωστή καταγραφή των απαντήσεων (Creswell, 2011).

2.3. Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Για την καλύτερη και ευκολότερη κατανόηση της διαδικασίας συλλογής δεδομένων απαραίτητη προϋπόθεση ήταν η ύπαρξη ενός πλάνου της ερευνητικής διαδικασίας η οποία θα βασίζεται στη σωστή συγκέντρωση των δεδομένων. Το πλάνο αυτό χωρίζεται σε τέσσερις υποενότητες με τους εξής τίτλους :

- Το πεδίο της έρευνας
- Οι συμμετέχοντες στην έρευνα
- Η διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας
- Το εργαλείο συλλογής δεδομένων

2.3.1 Το πεδίο της έρευνας

Το πεδίο όπου επιλέχθηκε να πραγματοποιηθεί η έρευνα ήταν η Ελλάδα και η Γερμανία, πιο συγκεκριμένα οι πόλεις Θεσσαλονίκη και Μόναχο. Η προϋπόθεση για την επιλογή του τόπου που θα διεξαγόταν η έρευνα ήταν οι συμμετέχοντες να είναι 4 μητέρες που τα παιδιά τους θα φοιτούσαν στην προσχολική αγωγή οι

οποίες θα είχαν άμεση επαφή με τους παιδαγωγούς και θα ήταν εφικτό να βοηθήσουν στην παρούσα έρευνα.

Επίσης ένας από τους στόχους ήταν η σύγκριση των απαντήσεων που θα δίνονταν από μητέρες από Ελλάδα και Γερμανία ο οποίος ήταν και ο κύριος λόγος της επιλογής των χωρών.

2.3.2. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα

Η σωστή επιλογή των συμμετεχόντων είναι μείζονος σημασίας . Οι συμμετέχοντες είναι αυτοί που θα ορίσουν τις απαντήσεις της έρευνας και θα καθορίσουν τα τελικά αποτελέσματα της οπότε η λάθος επιλογή του δείγματος μπορεί να ακυρώσει ολόκληρη την έρευνα.

Η επιλογή του πληθυσμού δεν ήταν τυχαία αλλά σκόπιμη δειγματοληψία. Αφορμή ήταν η παροχή όσο το δυνατόν περισσότερων και στοχευόμενων απαντήσεων στα ερωτήματα που θα καλούνταν να απαντήσουν για την καλύτερη κατανόηση του κεντρικού φαινομένου (Creswell, 2011. σ .244).

Στην παρούσα έρευνα το δείγμα ήταν 4 μητέρες που τα παιδιά τους φοιτούσαν στην προσχολική αγωγή, από τις οποίες οι δυο ζούσαν στην Ελλάδα και οι άλλες δύο στην Γερμανία έτσι ώστε να μπορεί να γίνει σύγκριση των απαντήσεων που θα μας δίνονταν. Ο μέσος όρος της ηλικίας τους ήταν 31 ετών όπου και οι τέσσερις είχαν ελληνική καταγωγή, ωστόσο οι δυο από αυτές κατοικούσαν χρόνια στην Γερμανία.

Οι μητέρες που κατοικούσαν στην Ελλάδα έστειλαν τα παιδιά τους η μία σε δημόσιο ελληνικό παιδικό ενώ η άλλη σε ιδιωτικό στην Θεσσαλονίκη. Ενώ οι μητέρες από Γερμανία της μίας το παιδί φοιτούσε σε ιδιωτικό ελληνικό παιδικό ενώ της άλλης σε γερμανικό δημόσιο παιδικό σταθμό στο Μόναχο.

Το κοινωνικό-οικονομικό υπόβαθρο δεν επηρέαζε στην επιλογή του δείγματος, ωστόσο η καταγωγή ναι, καθώς το δείγμα αποτελούταν από μητέρες ελληνικής μόνο καταγωγής.

2.3.3. Η διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας

Λόγω του ότι η έρευνα γινόταν με προσωπική συνέντευξη ο χρόνος και ο τόπος διέφεραν κάθε φορά.

Πιο αναλυτικά η συνέντευξη που έγινε στο Μόναχο στις 21 Μαΐου πραγματοποιήθηκε στην κατοικία που έμενε η μητέρα που θα έδινε την συνέντευξη. Λόγω της παλαιότερης γνωριμίας με αυτή δεν υπήρξαν κάποιες δυσκολίες ούτε αμηχανία και από τις δύο πλευρές. Η ώρα της συνάντησης ήταν απογευματινή με αποτέλεσμα τα παιδιά να βρίσκονταν στο σπίτι. Η συνέντευξη ηχογραφήθηκε στο κινητό και κράτησε περίπου 20 λεπτά.

Η δεύτερη συνέντευξη, στις 4 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε και αυτή στο σπίτι όπου διέμενε η μητέρα που θα παραχωρούσε την συνέντευξη. Η ώρα που είχε οριστεί για την πραγματοποίηση της συνέντευξης ήταν στις 5 το απόγευμα. Δεν υπήρξε αμηχανία ούτε πριν αλλά ούτε και κατά την διάρκεια της συνέντευξης λόγω συγγένειας με την συνεντευξιαζόμενη. Κατά την διάρκεια της συνέντευξης καταγράφονταν κάποιες σημειώσεις, ωστόσο για την εγκυρότερη καταγραφή των απαντήσεων, παράλληλα έγινε και ηχογράφηση μέσω κινητού. Η συνέντευξη κύλισε ομαλά με ελάχιστες μόνο παρεμβάσεις από τα παιδιά και διήρκησε περίπου 25-30 λεπτά.

Η τρίτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 16 Ιουλίου στην κατοικία της μητέρας. Αν και η ώρα της συνέντευξης ήταν πάλι απογευματινή, συγκεκριμένα στις 6 το απόγευμα, το παιδί έλειπε από το σπίτι. Ούτε εδώ παρουσιάστηκε αμηχανία όσο αφορά την συνάντηση και την έναρξη της συνέντευξης και πάλι λόγω συγγένειας με την συνεντευξιαζόμενη. Ωστόσο η συγκεκριμένη μητέρα έδειξε να έχει λίγο άγχος κατά την διάρκεια της συνέντευξης και ζητούσε διευκρινήσεις πριν να απαντήσει, κυρίως για να είναι σίγουρη ότι κατάλαβε σωστά την ερώτηση. Η μέθοδος καταγραφής των ερωτήσεων ήταν και εδώ ίδια

υπήρξαν σημειώσεις αλλά και ηχογράφηση όλης της συνέντευξης μέσω κινητού. Η διάρκεια της συνέντευξης ήταν περίπου 20-25 λεπτά.

Στις 19 Ιουλίου λόγω της απόστασης Ελλάδας-Γερμανίας, η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε μέσω Skype. Αρχικά υπήρξε επικοινωνία μέσω τηλεφώνου για την συνεννόηση της ώρας και της μέρας που θα γινόταν η συνέντευξη αυτή. Αμηχανία δεν υπήρξε αλλά παρουσιάστηκαν προβλήματα λόγω κακής σύνδεσης του ιντερνέτ με αποτέλεσμα να διακόπτεται η ομαλή ροή της συνέντευξης. Ο χρόνος που κράτησε ήταν περίπου 1 ώρα και οι απαντήσεις δεν ηχογραφούνταν αλλά καταγράφονταν στο χαρτί. Η ώρα που αποφασίστηκε να γίνει η συνέντευξη ήταν πρωινή έτσι ώστε τα παιδιά να βρίσκονται στο παιδικό σταθμό.

2.3.4. Το εργαλείο συλλογής δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων της έρευνας πραγματοποιήθηκε μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, η οποία είναι μια διαδικασία συγκέντρωσης δεδομένων στην οποία ο ερευνητής κάνει ερωτήσεις σε έναν μόνο συνεντευξιαζόμενο και καταγράφει με μαγνητόφωνο τις απαντήσεις που του δίνονται. (Creswell, 2011.σ.256)

Η συνέντευξη εμπεριείχε ανοιχτές ερωτήσεις που ήταν καταγραμμένες στο πρωτόκολλο της συνέντευξης αλλά κατά την διάρκεια της θα μπορούσαν να μετατραπούν για την καλύτερη κατανόηση από την συνεντευξιαζόμενη. (Creswell, 2011.σ.257)

Είναι ένα είδος έρευνας που δίνει την δυνατότητα στον ερευνητή να θέσει ερωτήσεις οι οποίες θα οδηγήσουν στις προβλεπόμενες απαντήσεις. Κατευθύνει τον συνεντευξιαζόμενο με αποτέλεσμα να λάβει όσο το δυνατό περισσότερες, εμπλουτισμένες και σαφείς πληροφορίες (Creswell, 2011.σ.257).

Η διαδικασία της συλλογής των συνεντεύξεων γινόταν με την βοήθεια της μαγνητοφώνησης (ηχογράφησης με το κινητό) για την ευκολότερη επεξεργασία των απαντήσεων μετέπειτα. Κατά την διάρκεια της συνέντευξης ο ερευνητής έθετε ερωτήματα από το πρωτόκολλο της συνέντευξης που είχε ετοιμάσει, ηχογραφούσε την συζήτηση αλλά και παράλληλα κρατούσε κάποιες

σημειώσεις τις οποίες χρησιμοποιούσε στην τελική ανάλυση των απαντήσεων που του δόθηκαν.

Το πρωτόκολλο της συνέντευξης ήταν βασισμένο στους άξονες των ερευνητικών ερωτημάτων. Αναλυτικότερα το πρωτόκολλο της συνέντευξης αποτελούταν από τέσσερις άξονες από το οποίο προκύπτουν τα ερωτήματα της μελέτης. Οι άξονες είναι οι εξής : (Κοσμίδου & Μπάλικιζας ,2014)

- Ύπαρξη συνεργασίας γονέων και παιδαγωγών και προτίμηση σε κάποια μορφή συνεργασίας.
- Συχνότητα και χρησιμότητα των συναντήσεων γονέων-παιδαγωγών.
- Αντίληψη των γονέων για τον ρόλο της παιδαγωγού προσχολικής ηλικίας αλλά και τα χαρακτηριστικά της ιδανικής παιδαγωγού.
- Διαφορές συνεργασίας γονέων-παιδαγωγών σε Ελλάδα και Γερμανία.
(Παραρτημα)

Κεφάλαιο τρίτο: « Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας »

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει την ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την ερευνητική διαδικασία. Η ανάλυση αυτή γίνεται ανά ερευνητικό ερώτημα. Τέλος, παρουσιάζεται και μια σύγκριση των παραπάνω αποτελεσμάτων μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας καθώς και η ανάλυση των αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με το θεωρητικό πλαίσιο.

3.1. Αποτελέσματα ανάλυσης δεδομένων

Ενημέρωση για το παιδαγωγικό πλάνο:

Η ενημέρωση των γονέων για το παιδαγωγικό πλάνο που θα ακολουθήσει ο παιδικός σταθμός είναι ιδιαίτερος σημαντική. Ο γονιός έτσι, θα έχει μια ιδέα για το πώς θα είναι η καθημερινότητα του παιδιού του στον παιδικό σταθμό, πράγμα το οποίο θα τον καθησυχάσει. Έπειτα, εάν είναι αντίθετος με κάποια θέματα που προσεγγίζει ο παιδικός σταθμός ή ακόμη και με τον τρόπο προσέγγισης θα έχει την δυνατότητα να εκφράσει τις αντιρρήσεις του.

Γι αυτό και με το πρώτο ερώτημα που θέσαμε, θέλουμε να διαπιστώσουμε εάν οι γονείς ενημερώνονται για το παιδαγωγικό πλάνο που εφαρμόζουν οι παιδαγωγοί καθ' όλη την διάρκεια της σχολικής χρονιάς του παιδιού στο παιδικό σταθμό. Γίνεται ενημέρωση κατά την έναρξη της χρονιάς ή κατά την διάρκεια; Ποια θέματα είναι πιο σημαντικά για τους γονείς και θα επιθυμούσαν οι παιδαγωγοί να δώσουν πιο μεγάλη σημασία; Τέλος, υπάρχει κάτι που οι γονείς θα ήθελαν να προσθέσουν ή να αφαιρέσουν στην ροή του παιδαγωγικού προγράμματος;

Αρχικά, υπήρξε ενημέρωση των γονέων για το παιδαγωγικό πλάνο του παιδικού σταθμού με την έναρξη της χρονιάς με εξαίρεση μια μόνο μητέρα η οποία δήλωσε «Όχι, δεν είχαμε κάποια ενημέρωση για το παιδαγωγικό πλάνο. Το μόνο που μας

ζητήθηκε στην αρχή ήταν κάποια υλικά τα οποία θα χρησιμοποιούσαν για εργασίες κατά την διάρκεια της χρονιάς».

Αυτή η άγνοια, είναι πιθανό να οδηγήσει και σε ένα αίσθημα ανασφάλειας από την μεριά του γονέα. Σε αντίθεση, οι ενημερωμένοι γονείς είναι ήρεμοι και ανακουφισμένοι γνωρίζοντας ποια είναι η καθημερινότητα του παιδιού τους όσο αυτοί δεν είναι παρών. Επίσης, αυτό θα τους παρέχει την δυνατότητα να μπορούν να παρέμβουν εάν διαφωνούν σε κάποια σημεία του πλάνου και θεωρούν πως δεν είναι απαραίτητο ή κατάλληλο για το παιδί τους. Επιπλέον, μπορούν και να προτείνουν κάποιες δραστηριότητες ή κάποια θέματα προς συζήτηση που θα τους ενδιέφερε οι παιδαγωγοί να προσεγγίσουν με τα παιδιά. Ωστόσο, οι περισσότεροι γονείς δεν εξέφρασαν πως θα επιθυμούσαν κάποια αλλαγή στο πρόγραμμα, όπως δήλωσε και μια μητέρα

«κανένας γονέας δεν είχε κάποιο παράπονο από το ήδη υπάρχον πρόγραμμα και αν κατά την διάρκεια της χρονιάς αν μας απασχολούσε κάποιο ζήτημα μπορούσαμε να το μοιραστούμε με τους παιδαγωγούς και θα αποφασίζαμε από κοινού πως θα μπορούσαμε να το εντάξουμε στο καθημερινό πρόγραμμα».

Το μόνο που επισημάνθηκε, είναι πως θα προτιμούσαν να δίνονταν περισσότερη βαρύτητα στον ψυχολογικό τομέα και σε τυχόν μαθησιακές δυσκολίες που μπορεί να εμφάνιζε το παιδί.

Συνεργασία παιδαγωγών-γονέων:

Όπως έγινε αντιληπτό και από το θεωρητικό κομμάτι, η ύπαρξη συνεργασίας μεταξύ γονέων και παιδαγωγών είναι αρκετά σημαντική. Αυτό συμβαίνει γιατί από την συνεργασία τους προκύπτουν πολλά θετικά τόσο για τα παιδιά, όσο και για τους γονείς και τους παιδαγωγούς. Ωστόσο, το κομμάτι της συνεργασίας περιλαμβάνει και την συχνότητα των συναντήσεων καθώς και την ειλικρίνεια που υπάρχει ανάμεσα σε γονείς και παιδαγωγούς. Γι αυτό και δημιουργήθηκαν τρία διαφορετικά ερωτήματα που να αφορούν την συνεργασία.

Το πρώτα ερώτημα λοιπόν, ζητά από τους γονείς να μας περιγράψουν την συνεργασία τους με τον/ην παιδαγωγό, ποια μορφή συνεργασίας προτιμάνε, (ομαδική ή προσωπική), και να μας το αιτιολογήσουν.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που μας δόθηκαν από τις συνεντευξιαζόμενες, φαίνεται πως η συνεργασία μεταξύ γονέων-παιδαγωγών είναι υπαρκτή. Οι περισσότερες δήλωσαν απόλυτα ικανοποιημένες από την συνεργασία τους, χαρακτηρίζοντας την μάλιστα ως «άψογη» και «άριστη». Αυτό συνέβη γιατί υπήρχε, όπως ανέφερε και μια μητέρα «συνεννόηση και κατανόηση και από τις δύο πλευρές». Μόνο μια μητέρα παρουσίασε απογοήτευση, δηλώνοντας πως

«οι συναντήσεις με την παιδαγωγό γίνονται λίγα λεπτά κατά την αναχώρηση του παιδιού μου. Από την αρχή της χρονιάς είχαν οριστεί 3 ομαδικές συνελεύσεις με τους γονείς και μόνο εφόσον είχε συμβεί κάτι επείγον η παιδαγωγός ζητούσε να βρεθεί προσωπικά με εμάς».

Η συνεργασία επιτυγχάνεται συνήθως είτε με προσωπικές είτε με ομαδικές συναντήσεις. Και οι δύο μορφές φέρουν οφέλη. Αυτό δείχνουν να αναγνωρίζουν και οι γονείς, ωστόσο εξέφρασαν μια μικρή προτίμηση στις προσωπικές συναντήσεις. Αυτό συμβαίνει διότι οι γονείς δεν νιώθουν άνετα μπροστά στους άλλους έτσι ώστε να μπορέσουν να εκφράσουν με ειλικρίνεια τα προβλήματα και τις ανησυχίες τους. Θεωρούν ότι με την προσωπική επαφή οι παιδαγωγοί έχουν στραμμένη την προσοχή τους αποκλειστικά σε εκείνους και στα δικά τους προβλήματα και έτσι θα είναι πιο εύκολο να βρεθεί λύση σε κάποιο πρόβλημα και να λυθούν οι απορίες τους. Παρ όλα αυτά οι γονείς δεν παύουν να θεωρούν και την ομαδική συνεργασία ωφέλιμη, αναφέροντας τα εξής :

«Η μορφή συνεργασίας που θα προτιμούσα είναι η ομαδική. Με αυτόν τον τρόπο υπάρχει ανταλλαγή απόψεων μεταξύ γονέων και παιδαγωγών», «Οι ομαδικές συναντήσεις είναι εξίσου ωφέλιμες επειδή ερχόμαστε σε επαφή με τους άλλους γονείς και κατανοούμε τις ιδιομορφίες των παιδιών μας και υιοθετούμε κάποιες στάσεις που κρατάνε οι άλλοι γονείς όταν αντιμετωπίζουν και οι ίδιοι το αντίστοιχο πρόβλημα».

Συχνότητα, σημασία και περιεχόμενο των συναντήσεων:

Με το επόμενο ερώτημα, θέλουμε να ελέγξουμε την συχνότητα των συναντήσεων, ποιος τις προγραμματίζει συνήθως, ποια είναι τα θέματα συζήτησης και τέλος, κατά πόσο θεωρούν οι γονείς βοηθητικές αυτές τις συναντήσεις. Ωστόσο, η συχνότητα δεν έχει τόση βαρύτητα εάν η ποιότητα των συναντήσεων δεν είναι καλή. Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς είναι πιθανό να έρχονται σε επαφή με τους παιδαγωγούς καθημερινά, κατά την προσέλευση και αναχώρηση του παιδιού. Ένα τέτοιο είδος συνάντησης όμως, δεν είναι πάντα αρκετό για την πλήρη ενημέρωση του γονέα και δεν παρέχει χρόνο για την συζήτηση πιο σημαντικών θεμάτων.

Η έρευνα δεν μας βοήθησε να αποκτήσουμε μια ξεκάθαρη εικόνα σχετικά με την ποιότητα και την συχνότητα των συναντήσεων. Δύο μητέρες δείχνουν να έχουν δημιουργήσει μια πολύ όμορφη σχέση συνεργασίας με τις παιδαγωγούς, μια σχέση αμοιβαίου σεβασμού και εμπιστοσύνης. Δηλώνουν ευχαριστημένες τόσο από την συχνότητα όσο και από την ποιότητα των συναντήσεων. Σύμφωνα μάλιστα και με τα λόγια μιας μητέρας «οι συναντήσεις δημιουργούν το θεμέλιο για την θετική συνεργασία μεταξύ γονέων και παιδαγωγών». Οι συναντήσεις πραγματοποιούνται έπειτα από ενθάρρυνση άλλοτε της παιδαγωγού και άλλοτε της ίδιας της μητέρας. Τα θέματα συζήτησης ποικίλουν, αλλά συνήθως αφορούν την πρόοδο του παιδιού στον παιδικό σταθμό, και κατά πόσο υπάρχουν προβλήματα. Ωστόσο, σε περίπτωση κάποιου σοβαρότερου προβλήματος, οι μητέρες νιώθουν την οικειότητα να συμβουλευτούν την παιδαγωγό. Όπως δήλωσε και μια μητέρα

«σε μία από τις συναντήσεις μου με την παιδαγωγό, ζήτησα την συμβουλή της για το πώς μπορώ να χειριστώ τον χωρισμό με τέτοιο τρόπο ώστε να επηρεάσει λιγότερο το παιδί».

Ωστόσο, δυο μητέρες δηλώνουν μεγάλη δυσαρέσκεια σχετικά με τις συναντήσεις. «η παιδαγωγός υποστηρίζει πως δεν έχει χρόνο να αφιερώσει στους γονείς και πως όλες οι απορίες των γονέων θα λυθούν μόνο στις προσχεδιασμένες συναντήσεις».

Ενώ ακόμη και οι ελάχιστες συναντήσεις που πραγματοποιούνται γίνονται έπειτα από παρότρυνση των μητέρων και όχι των παιδαγωγών. Όσον αφορά το περιεχόμενο αυτών των συναντήσεων, τα θέματα συζήτησης είναι αρκετά περιορισμένα αποκλειστικά στην συμπεριφορά του παιδιού την κάθε μέρα, λόγω έλλειψης χρόνου.

Το μόνο σίγουρο είναι πως για όλες τις μητέρες οι συναντήσεις αυτές έχουν βοηθητικό χαρακτήρα. Τις βοηθάνε να γνωρίσουν καλύτερα το παιδί τους, να έχουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το πώς είναι η καθημερινότητα του στον παιδικό σταθμό, όπως δήλωσε και μια μητέρα

«διαφορετικά φέρεται το παιδί στον παιδικό σταθμό και αλλιώς στο σπίτι».

Γι αυτό και οι μητέρες κάνουν συστηματικές προσπάθειες να προσεγγίσουν τις παιδαγωγούς και να δημιουργήσουν μια σχέση εμπιστοσύνης και επιθυμούν να υπάρχει η αντίστοιχη προσπάθεια και από την μεριά των παιδαγωγών.

Ειλικρίνεια γονέων προς παιδαγωγούς:

Ένας από τους λόγους που κρατάει την σχέση του γονέα με τον/ην παιδαγωγό ουδέτερη, είναι η έλλειψη ειλικρίνειας. Αν και η ειλικρίνεια θεωρείται αναγκαία για την δημιουργία μιας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ γονέων και παιδαγωγών, ωστόσο θα έλεγε κανείς πως πολλές φορές λειτουργεί ως εμπόδιο και έτσι τόσο γονείς όσο και παιδαγωγοί αποκρύπτουν πολλά από τα όσα πραγματικά θα ήθελαν να πουν ή να ρωτήσουν. Γι αυτό και ίσως το ερώτημα *«αν μπορούσατε να μιλήσετε με ειλικρίνεια στην παιδαγωγό των παιδιών σας, τι θα της λέγατε; Τι θα ζητούσατε;»* ήταν από τα πιο δύσκολα που τέθηκαν να απαντήσουν οι γονείς.

Αρχικά, οι γονείς απάντησαν κατευθείαν πως είναι ειλικρινής απέναντι στις παιδαγωγούς. Ωστόσο, όταν το ερώτημα έγινε λίγο πιο συγκεκριμένο, συνειδητοποίησαν πως μερικές φορές δεν εξέφραζαν με απόλυτη ειλικρίνεια ακριβώς αυτό που ήθελαν να ρωτήσουν. Αυτό συνέβαινε λόγω του φόβου που ένιωθαν πως μπορεί να δημιουργηθεί κάποια παρεξήγηση. Στόχος τους δεν ήταν να προσβάλλουν την παιδαγωγό, αλλά με ένα λάθος στην διατύπωση πίστευαν πως ίσως συνέβαινε. Έτσι, αυτό τους οδηγούσε από το να είναι πιο συγκρατημένες στα θέλω τους και στις

απαιτήσεις τους. Γι αυτό και μια μητέρα αποκάλυψε πως αν όντως ήταν ειλικρινής, θα ζητούσε από την παιδαγωγό

«να δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε δραστηριότητες στις οποίες το παιδί μου εμφανίζει κάποια δυσκολία και να προγραμματίζει περισσότερες συναντήσεις όταν αντιλαμβάνεται πως το παιδί αντιμετωπίζει είτε δυσκολίες είτε προβλήματα συμπεριφοράς».

Τέλος, οι γονείς αναμένουν η ειλικρίνεια να είναι αμφίδρομη. Ζητάνε από την παιδαγωγό, εάν εντοπίσει κάτι περίεργο ή άξιο ανησυχίας να τους το αναφέρει έτσι ώστε να το συζητήσουν και μαζί να βρουν πως μπορούν να το αντιμετωπίσουν, είτε αυτό αφορά καθαρά το παιδί είτε την συνεργασία που είχαν αναπτύξει μεταξύ τους.

Οι απόψεις των γονέων για τον παιδαγωγικό ρόλο των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας

Άραγε οι γονείς προσδίδουν παιδαγωγικό χαρακτήρα στην προσχολική αγωγή, ή είναι κάτι που θεωρούν πως υπάρχει απλώς για να λειτουργεί ως χώρος φύλαξης για τα παιδιά; Ποια θα ήταν τα χαρακτηριστικά που θα έδιναν στην ιδανική για εκείνους παιδαγωγό; Θέλοντας να μελετήσουμε τα παραπάνω, δημιουργήσαμε δύο ακόμη ερωτήματα. Με το πρώτο θέλαμε να μελετήσουμε *ποια είναι η άποψη των γονέων για τον ρόλο του παιδαγωγού και ποια για τις τυχόν παρεμβάσεις των παιδαγωγών στον γονεϊκό τους ρόλο;* Ενώ με το δεύτερο, *ποια είναι για εκείνους η ιδανική παιδαγωγός προσχολικής ηλικίας;*

Το πρώτο ερώτημα τέθηκε για να μας βοηθήσει να καταλάβουμε κατά πόσο θεωρούν οι γονείς σημαντικό τον ρόλο των παιδαγωγών και την επιρροή που αυτός έχει στην ανάπτυξη των παιδιών καθώς και το εάν θεωρούν πως είναι επαρκώς καταρτισμένοι για να παρέχουν βοήθεια στους ίδιους.

Μια μητέρα δήλωσε,

«ο ρόλος της παιδαγωγού στον παιδικό σταθμό μοιάζει κατά κάποιον τρόπο με αυτόν της μητέρας»,

ενώ μια άλλη

«οι παιδαγωγοί είναι δεύτεροι γονείς του παιδιού».

Από τα παραπάνω μπορεί κανείς να καταλάβει πως για τις μητέρες ο ρόλος της παιδαγωγού έχει πολύ μεγάλη βαρύτητα και σημασία. Για εκείνες ο ρόλος των παιδαγωγών είναι πολυσύνθετος, θα μπορούσε κανείς να πει ότι είναι γονέας και δάσκαλος μαζί. Εκπαιδεύει τα παιδιά και τα προετοιμάζει για το σχολείο, δίνει τα πρώτα εφόδια που πάνω σε εκείνα θα χτιστούν οι μετέπειτα γνώσεις και εμπειρίες. Έπειτα βοηθούν σημαντικά στο γονεϊκό ρόλο του γονέα καθώς του δείχνουν τον τρόπο να πλησιάσουν καλύτερα τα παιδιά τους, να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν την κάθε δυσκολία που αντικρίζουν μεγαλώνοντας το παιδί.

Από την στιγμή που τα παιδιά έρχονται σε καθημερινή επαφή και αλληλεπίδραση με την παιδαγωγό πιστεύουν ότι αναπτύσσουν συναισθήματα γι αυτήν και βρίσκονται σε μια ηλικία που ξεκινάει η συναισθηματική τους ανάπτυξη γι αυτό και η παιδαγωγός παίζει σημαντικό ρόλο στην διαχείριση αυτών. Ωστόσο, οι παιδαγωγοί δεν επηρεάζουν μόνο τα παιδιά αλλά και τους ίδιους τους γονείς, οι οποίοι υιοθετούν τον τρόπο συμπεριφοράς των παιδαγωγών απέναντι στα παιδιά ώστε και οι ίδιοι με την σειρά τους να τους εφαρμόσουν στο σπίτι.

Βέβαια σημαντικό είναι η παιδαγωγός να έχει τις γνώσεις που απαιτείται για να μπορεί να διδάξει το παιδί αλλά και να κατέχει δημιουργικότητα ώστε να οργανώνει δραστηριότητες ελκυστικές στα παιδιά.

Είναι εύκολο λοιπόν, να συμπεράνει κανείς πως οι γονείς έχουν μια καλή άποψη για τον ρόλο του παιδαγωγού και θα ήταν ανοιχτοί στο να δεχτούν παρεμβάσεις και συμβουλές από αυτούς. Ωστόσο, κάτι τέτοιο θα προϋπέθετε να είχε δημιουργηθεί πρώτα μια σχέση εμπιστοσύνης και σεβασμού. Επιπλέον, βασικό θα ήταν και ο τρόπος προσέγγισης των παιδαγωγών, να γίνει με πολύ προσοχή και με τέτοιο τρόπο που να μην προσβάλει τους γονείς.

Ιδανική παιδαγωγός:

Η ιδανική παιδαγωγός δεν υπάρχει όπως και ο ιδανικός γονέας. Παρ' όλα αυτά, οι γονείς τέθηκαν να περιγράψουν κατά την δικιά τους άποψη ποια θα ήταν γι αυτούς η ιδανική παιδαγωγός.

Σύμφωνα με τα όσα απάντησαν οι γονείς, γι αυτούς η ιδανική παιδαγωγός θα πρέπει να μπορεί να ανταποκριθεί στις καθημερινές ανάγκες του παιδιού και να είναι συνεπής ως προς τις υποχρεώσεις της απέναντι σε παιδιά και γονείς. Να σέβεται και να κατανοεί τόσο τον γονέα όσο και το παιδί. Να έχει ως στόχο να παρέχει στο παιδί όσο το δυνατόν περισσότερα και σταθερά θεμέλια σε αυτήν την ευαίσθητη ηλικία του όπου διαμορφώνεται ο χαρακτήρας του. Επιπλέον, να δημιουργεί ένα περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά θα νιώθουν άνετα, οικεία και θα μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα. Όπως είπε και μια μητέρα

«είναι πολύ βασικό τα παιδιά να πηγαίνουν στον παιδικό πρόθυμα, χωρίς να έχουν φόβο και να είναι ένα μέρος στο οποίο είναι χαρούμενα και συμβάλει στην ομαλή και πολύπλευρη ανάπτυξη τους».

Η παιδαγωγός πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη ώστε η σχέση του με τον γονέα να ξεπερνάει την τυπικότητα. Με αποτέλεσμα ο γονέας να έχει την δυνατότητα να απευθυνθεί στην παιδαγωγό για προσωπικά ζητήματα που τον απασχολούν σχετικά με την ανατροφή του παιδιού του, όπως και να εμπλακεί και ο ίδιος στις καθημερινές δραστηριότητες του παιδικού σταθμού.

Επίσης επιθυμούν η παιδαγωγός να είναι δημιουργική. Δηλαδή, να είναι πιο ανοιχτή στο να συμπεριλάβει σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους στο πρόγραμμά της και να εμπλουτίζει τις γνώσεις της καθώς ανακαλύπτονται συνεχώς νέες έρευνες που βοηθούν στην καλύτερη διαχείριση του παιδιού και να περιλαμβάνει καινοτόμες δραστηριότητες.

Τέλος, όλα αυτά δεν θα είχαν ιδιαίτερη σημασία εάν δεν υπήρχε και η κατάλληλη ενέργεια και όρεξη από την παιδαγωγό, γιατί όπως δήλωσε και μια μητέρα,

«η εμπειρία δεν παίζει απολύτως κανένα ρόλο αν δεν υπάρχει διάθεση».

3.2. Σύγκριση αποτελεσμάτων μεταξύ Ελλάδας-Γερμανίας

Αρχικά, πριν την έναρξη της έρευνας είχαμε κάνει κάποιες υποθέσεις σχετικά με το ποια θα ήταν τα ευρήματα της έρευνας. Πιο αναλυτικά, περιμέναμε να υπάρξει μεγάλη διαφορά ανάμεσα σε Ελλάδα και Γερμανία, σχετικά με τις απόψεις των γονέων για τους παιδαγωγούς προσχολική ηλικίας, αλλά και για την συνεργασία τους. Επίσης, πιστεύαμε ότι θα εντοπίζαμε διαφορά στην αντίληψη για το πώς πρέπει να είναι η ιδανική παιδαγωγός, περιμένοντας ότι οι γονείς που διαμένουν στην Ελλάδα θα στόχευαν πιο πολύ στο κομμάτι της φροντίδας (αν έφαγε, ή αν χτύπησε το παιδί) και ότι θα θεωρούσαν την λειτουργία του παιδικού σταθμού ως απλή φύλαξη. Ενώ, οι γονείς που διαμένουν στην Γερμανία περιμέναμε να δώσουν μεγάλη βαρύτητα στην ψυχοσύνθεση του παιδιού. Κάποιες από τις υποθέσεις μας διαψεύθηκαν μέσω των απαντήσεων που λάβαμε, ενώ άλλες όχι.

Όσον αφορά την ενημέρωση των γονέων για το παιδαγωγικό πλάνο οι απαντήσεις ποικίλουν. Στην Ελλάδα μία μητέρα του δείγματος ανέφερε πως ήταν πλήρως ενημερωμένη για το πρόγραμμα που θα ακολουθούσε ο παιδικός σταθμός ενώ η άλλη μητέρα είχε πλήρη άγνοια. Στην Γερμανία τα ευρήματα δείχνουν πως υπήρχε ενημέρωση, ωστόσο η μία μητέρα ήταν δυσαρεστημένη ως προς τον τρόπο διαχείρισης της ενημέρωσης. Θα συμπεράινε λοιπόν κανείς, πως υπήρξε καλύτερη ενημέρωση στην Γερμανία. Η μία μητέρα από Γερμανία ήταν ευχαριστημένη από το πρόγραμμα του παιδικού και δήλωσε πως οι γονείς μπορούσαν να επέμβουν σε αυτό εάν το επιθυμούσαν. Η άλλη μητέρα ήταν και αυτή ευχαριστημένη σε γενικές γραμμές ωστόσο θα ήθελε να δοθεί περισσότερη βαρύτητα στο ψυχολογικό τομέα και όχι τόσο στο εκπαιδευτικό. Στην Ελλάδα, η μία μητέρα ήταν ικανοποιημένη, ενώ η άλλη ήθελε να δοθεί περισσότερη προσοχή στην σχέση παιδιού-παιδαγωγού και στα προβλήματα που αντιμετώπισε το παιδί. Τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Γερμανία ζητάτε να δοθεί βαρύτητα στο ψυχολογικό τομέα ενώ στην Ελλάδα ένα μικρό ποσοστό ζητά περισσότερη προσοχή και στο μαθησιακό. Εκτός από τις παραπάνω παρατηρήσεις δεν υπήρχε κάτι που θα πρόσθεταν ή θα αφαιρούσαν οι γονείς από το παιδαγωγικό πλάνο. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί πως η μια μητέρα από Γερμανία έστειλε το παιδί της σε ελληνικό παιδικό σταθμό και αυτό είναι πολύ πιθανόν να επηρέασε τα ευρήματα.

Στην Ελλάδα και οι δυο μητέρες είναι ευχαριστημένες από την συνεργασία τους με τους παιδαγωγούς, ενώ στην Γερμανία μόνο η μία. Όσον αφορά την μορφή συνεργασίας, παρατηρείται τόσο σε Ελλάδα, όσο και σε Γερμανία μια μικρή προτίμηση στην ατομική συνάντηση, κυρίως για θέματα πιο προσωπικά, ενώ αναγνωρίζεται και η σπουδαιότητα της ομαδικής συνάντησης. Και σε αυτό το ερώτημα δεν διαφαίνεται ξεκάθαρα κάποια διαφορά ανάμεσα σε Ελλάδα-Γερμανία.

Η μία μητέρα από Ελλάδα και η μία από Γερμανία δήλωσαν ευχαριστημένες από τις συναντήσεις. Ωστόσο, το συγκεκριμένο δείγμα από Ελλάδα πραγματοποίησε πολύ λιγότερες συναντήσεις από αυτό της Γερμανίας. Οι άλλες δύο μητέρες ήταν δυσαρεστημένες ως προς την συχνότητα των συναντήσεων. Παρ' όλα αυτά υπάρχει απόκλιση στην ποιότητα των συναντήσεων στο συγκεκριμένο δείγμα ανάμεσα σε Ελλάδα-Γερμανία καθώς οι πρώτοι δήλωσαν ευχαριστημένοι σε αντίθεση με τους τελευταίους που εξέφρασαν δυσαρέσκεια.

Και οι δύο μητέρες του δείγματος των γονέων που διαμένουν στην Γερμανία δήλωσε πως πάντα μιλάει με ειλικρίνεια με την παιδαγωγό. Σε αντίθεση, μόνο η μία μητέρα που διαμένει στην Ελλάδα δήλωσε πως μιλάει πάντα με απόλυτη ειλικρίνεια, ενώ η άλλη ήταν διστακτική ως προς το να εκφράσει κάποιες επιθυμίες.

Τα δείγματα της Ελλάδας και Γερμανίας είχαν τις ίδιες απόψεις για τον ρόλο του παιδαγωγού. Οι περισσότερες μητέρες σύγκριναν τον ρόλο της παιδαγωγού με αυτό του γονέα. Τόνισαν πως από την στιγμή που το παιδί έρχεται σε καθημερινή και πολύωρη αλληλεπίδραση με την παιδαγωγό, αφενός αυτό έχει επιρροή στην ανάπτυξη και την διάπλαση του χαρακτήρα του. Εξίσου ομοφωνία υπήρξε και στο αν θα δέχονταν την παρέμβαση του παιδαγωγού στον γονεϊκό τους ρόλο, με την απάντηση να είναι θετική. Ωστόσο, τονίστηκε πως για να δεχθούν την εμπλοκή του παιδαγωγού θα ήταν μεγάλης σημασίας να είχε προηγηθεί η δημιουργία μιας σχέσης αλληλοσεβασμού, κατανόησης και εμπιστοσύνης.

Στο τελευταίο ερώτημα, οι γονείς τέθηκαν να αποτυπώσουν τις σκέψεις τους σχετικά με το ποια είναι για εκείνους η ιδανική παιδαγωγός. Δόθηκαν αρκετά προσεγμένες και στοχευμένες απαντήσεις τόσο από το δείγμα της Ελλάδας, όσο και από αυτό της Γερμανίας. Τα κύρια χαρακτηριστικά που δόθηκαν για την περιγραφή της ιδανικής παιδαγωγού ήταν να έχει αγάπη για το επάγγελμα της, την κατάλληλη εκπαιδευτική κατάρτιση, έτσι ώστε να είναι ικανή να αντιμετωπίζει προβλήματα που

μπορεί να δημιουργηθούν. Τέλος, έμφαση δόθηκε και στο να μπορούν οι παιδαγωγοί να εισάγουν καινοτόμες ιδέες και δραστηριότητες στο καθημερινό πρόγραμμα του παιδικού σταθμού.

3.3. Ανάλυση αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με το θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα λοιπόν με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι γονείς δείχνουν να επιδιώκουν την καλλιέργεια μια καλής σχέσης με τις παιδαγωγούς και να έχουν διαμορφώσει θετική άποψη για τον ρόλο τους. Τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν με την βιβλιογραφία, σύμφωνα με την οποία οι γονείς τα τελευταία χρόνια δείχνουν να είναι ανοιχτοί ως προς την συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς, διότι έχουν αποδεχτεί τον παιδαγωγικό τους ρόλο και πιστεύουν στην θετική επίδραση που θα έχει αυτό στο παιδί τους. (Σακκελαρίου, 2004).

Όσον αφορά την επαρκή ενημέρωση των γονιών στην αρχή της σχολικής χρονιάς τα ευρήματα έδειξαν πως πολλές φορές είτε δεν υπάρχει καθόλου ενημέρωση, είτε ο τρόπος της ενημέρωσης δεν είναι ιδιαίτερα επεξηγηματικός. Δεν προκαλεί εντύπωση αυτό, καθώς και στην βιβλιογραφική ανασκόπηση γίνεται αναφορά, πως πολλές φορές εάν και υπάρχει θέληση για συνεργασία, η κατάρτιση και η γνώση που δίνεται πάνω σε αυτό το θέμα στους παιδαγωγούς δεν είναι επαρκής. Πιο συγκεκριμένα, οι παιδαγωγοί κατά την διάρκεια των σπουδών τους, δεν επιμορφώνονται ιδιαίτερα στα θέματα που αφορούν την επικοινωνία τους με τους γονείς, είτε της σημασίας που αυτή έχει, καθώς και δεν καλλιεργούν δεξιότητες επικοινωνίας (Μαστρογιαννίδου, Ραΐδου, Τζόλου, 2013).

Στα ευρήματα της έρευνας φάνηκε πως η συνεργασία γονέων-παιδαγωγών όχι μόνο είναι υπαρκτή, αλλά και μπορεί να επιτευχθεί σε μέγιστο βαθμό και αρκετά αποτελεσματικά. Το παραπάνω είναι αρκετά θετικό, καθώς σύμφωνα με την βιβλιογραφία αν και πολλές φορές υπάρχει η προδιάθεση για συνεργασία σπάνια επιτυγχάνεται. Οι παιδαγωγοί είτε νιώθουν απειλή από τους γονείς, (Κακοκέφαλου & Φωκά, 2015), είτε πολλές φορές θεωρούν πως η εμπλοκή των γονέων δεν είναι

καλοπροαίρετη, αλλά αποτελεί έναν τρόπο για να τους ελέγξουν (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

Ωστόσο, κάτι που έρχεται σε συμφωνία ανάμεσα σε ευρήματα και βιβλιογραφία, είναι πως η συχνότητα των συναντήσεων είναι πολύ μικρή. Οι παιδαγωγοί θεωρούν πως για την αρμονική συνύπαρξη παιδαγωγών-γονέων θα πρέπει να υπάρξει κάποια εκπαίδευση στους γονείς και αυτό είναι κάτι για το οποίο νιώθουν πως δεν μπορούν να διαθέσουν τον απαραίτητο χρόνο (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995).

Αν και σύμφωνα με την θεωρία υπάρχουν τέσσερις μορφές επικοινωνίας μεταξύ γονέων και παιδαγωγών, αναφορικά είναι η γραπτή επικοινωνία, η προσωπική συνάντηση, οι ομαδικές συναντήσεις και η τηλεφωνική επικοινωνία, οι γονείς τείνουν να προτιμούν την προσωπική συνάντηση. Ωστόσο, δείχνουν ενδιαφέρον και προς την ομαδική συνάντηση, καθώς πιστεύουν ότι είναι ένας καλός τρόπος ανταλλαγής απόψεων και γνώσεων με τους άλλους γονείς.

Σύμφωνα με την Μπουριακοφσκαγια, για να λειτουργήσει μια συνεργασία, θα πρέπει να είναι ισότιμη και να μην προσπαθεί κάποιος να επιβάλει την άποψη του. Επίσης, γονείς και παιδαγωγοί θα πρέπει να συμμετέχουν μαζί στην εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς να παραγκωνίζει ο ένας το έργο του άλλου (Μαστρογιαννίδου, Ραΐδου, Τζόλου, 2013). Τα παραπάνω βοηθούν κάποιον να καταλάβει γιατί και στα ευρήματα οι γονείς έδειξαν να φοβούνται να είναι ειλικρινείς μερικές φορές, καθώς δεν θέλουν να πουν κάτι με το οποίο θα προσβάλλουν την παιδαγωγό ή να την φέρουν σε δύσκολη θέση.

Όπως αναφέρθηκε και πριν, τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι γονείς υποστηρίζουν την ύπαρξη συνεργασίας γονέων-παιδαγωγών και πως αυτή θα επηρεάσει το παιδί θετικά. Επιπλέον αναγνωρίζουν τον παιδαγωγικό χαρακτήρα που έχει μια δασκάλα προσχολικής αγωγής (Ψάλτη & Γαβριηλίδου, 1995). Ωστόσο, δεν είναι λίγοι οι γονείς που ακόμη βλέπουν τον παιδικό σταθμό ως χώρο φύλαξης και τον ρόλο της παιδαγωγού παρόμοιο με αυτόν μιας νταντάς (Μπουρακοφσκαγια). Αν και όπως ήδη αναφέρθηκε στην βιβλιογραφική ανασκόπηση υπάρχουν ευρήματα που δεν προσδίδουν παιδαγωγικό χαρακτήρα στον ρόλο της παιδαγωγού (Μπουρακοφσκαγια), τα ευρήματα έδειξαν πως οι γονείς υποστηρίζουν τον παιδαγωγικό χαρακτήρα που έχει η βρεφονηπιοκόμος και μάλιστα δεν ήταν λίγοι αυτοί που παρομοίωσαν τον ρόλο της με αυτόν της μητέρας. Αυτό ίσως συμβαίνει

γιατί μια βρεφονηπιοκόμος αναλαμβάνει μεγάλο κομμάτι της φροντίδας του παιδιού όση ώρα αυτό βρίσκεται στον παιδικό σταθμό(το αλλάζει, το βοηθάει να φάει κ.α.) και ίσως γι αυτό τους θυμίζει τον δικό τους ρόλο, καθώς και εκείνες είναι υπεύθυνες για την καθημερινή φροντίδα του παιδιού.

Σύμφωνα με την Γεωργουλοπούλου, ένας ικανός παιδαγωγός θα πρέπει να δημιουργεί ένα περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά θα μπορούν ελεύθερα και μόνα τους να πειραματιστούν και να οδηγηθούν στην απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Επιπλέον, θα πρέπει να αλλάζει συνεχώς τον τρόπο άσκησης του μαθήματος και να χρησιμοποιεί καινοτόμες και εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας έτσι ώστε να διατηρεί το ενδιαφέρον των μαθητών. Αναφορικά, μερικά ακόμη από τα χαρακτηριστικά μιας ικανής παιδαγωγού που συναντάμε στην βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι τα εξής: προσεκτικός ακροατής, υπομονετικός, φιλικός, να έχει κατανόηση, (Γεωργουλοπούλου), να χαρακτηρίζεται από οργανωτικότητα, δημιουργικότητα και δεκτικότητα, να δημιουργεί σχέσεις καλής επικοινωνίας και εμπιστοσύνης με τους γονείς με στόχο την συμμετοχή αυτών στο πρόγραμμα του παιδικού, και να έχει αγάπη για το παιδί, (Εφημερίδα Φιλελεύθερος, 2009). Σύμφωνα ήταν και οι γονείς με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, καθώς και οι ίδιοι περιέγραψαν την ιδανική παιδαγωγό με παρόμοιο τρόπο. Πιο συγκεκριμένα, ανέφεραν και εκείνοι την αγάπη προς το παιδί, τον σεβασμό προς τους γονείς, και τις καινοτόμες δραστηριότητες. Τέλος, για τους γονείς πολύ σημαντικό δεν ήταν να υπήρχε εμπειρία από την μεριά της παιδαγωγού, αλλά διάθεση για δουλειά και αγάπη για το επάγγελμα.

Κεφάλαιο τέταρτο: «Συμπεράσματα της έρευνας και προτάσεις για μελλοντικές μελέτες»

4.1. Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα της έρευνας δεν έρχονται σε αντιπαράθεση με το θεωρητικό κομμάτι.

Πιο αναλυτικά, μέσω της έρευνας διαπιστώθηκε η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ γονέων-παιδαγωγών. Η ανάγκη αυτή δημιουργείται γιατί τόσο τα παιδιά, όσο και οι γονείς και οι παιδαγωγοί επηρεάζονται θετικά από αυτή. Πιο συγκεκριμένα, οι παιδαγωγοί μέσω της συνεργασίας τους με τους γονείς εξελίσσονται επαγγελματικά και γίνονται καλύτεροι παιδαγωγοί. Οι γονείς μαθαίνουν καλύτερα τα παιδιά τους και εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους σχετικά με την εκπαίδευση που μπορούν οι ίδιοι να παρέχουν στα παιδιά τους, ενώ τέλος τα ίδια τα παιδιά αναγνωρίζουν και υιοθετούν την έννοια της συνεργασίας και του σεβασμού και μέσω αυτής της συνεργασίας έχουν την δυνατότητα για μια καλύτερη και πολύπλευρη ανάπτυξη.

Επίσης εντοπίστηκε πως η συνεργασία γονέων-παιδαγωγών είναι υπαρκτή τόσο σε Ελλάδα όσο και σε Γερμανία, ωστόσο απαιτείται περισσότερη προσπάθεια και από τις δύο πλευρές.

Επιπρόσθετα, υπήρξε αναγνώριση του παιδαγωγικού ρόλου του παιδικού σταθμού και των δασκάλων, καθώς και η γενικότερη αντίληψη των γονέων για τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας ήταν θετική. Οι γονείς έχουν σωστή διαμορφωμένη άποψη για το ποια είναι μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια ικανή παιδαγωγός με βάση την βιβλιογραφία για τον ρόλο του παιδαγωγού και τα προτερήματα του. Αναφορικά, η ολοκληρωμένη επαγγελματική κατάρτιση, η αγάπη για τα παιδιά και ο σεβασμός και η κατανόηση προς τους γονείς, είναι μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά σύμφωνα με τους γονείς.

Οι γονείς επιζητούν την επικοινωνία με την παιδαγωγό καθώς έχουν κατανοήσει πως αυτό θα τους εμπλουτίσει με νέες γνώσεις που αφορούν την διαπαιδαγώγηση των παιδιών, θα τους λύσει τυχόν απορίες αλλά και θα τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν ορισμένες δύσκολες καταστάσεις.

Τέλος, δεν παρατηρήθηκαν ιδιαίτερες διαφορές και αντιθέσεις στα ευρήματα ανάμεσα σε Ελλάδα και Γερμανία, όσον αφορά την ανάγκη για συνεργασία παιδαγωγών-γονέων και τη σημασία που έχει αυτή στην ανάπτυξη του παιδιού. Επίσης οι αντιλήψεις των γονέων για τον ρόλο των παιδαγωγών στις αντίστοιχες χώρες αλλά και το πώς θα έπρεπε να είναι η ιδανική παιδαγωγός ήταν σχεδόν ταυτόσημες.

4.2. Περιορισμοί της έρευνας και προτάσεις για μελλοντικές μελέτες

Αρχικά, μια δυσκολία που εντοπίστηκε ήταν η εύρεση κατάλληλου δείγματος, το οποίο θα τηρούσε τις προδιαγραφές που απαιτούσε η έρευνα. Δηλαδή, το δείγμα θα ήταν γονείς οι οποίοι θα είχαν παιδιά προσχολικής ηλικίας τα οποία θα ήταν εγγεγραμμένα σε παιδικό σταθμό και θα ήταν διαθέσιμοι να λάβουν μέρος στις συνεντεύξεις. Για να αποφευχθεί λοιπόν η δυσκολία εύρεσης του κατάλληλου δείγματος προς μελέτη, επιλέχθηκε η βολική δειγματοληψία. Αυτό αποτέλεσε μια διαδικασία κατά την οποία «οι ερευνητές επιλέγουν τους συμμετέχοντες επειδή είναι πρόθυμοι και διαθέσιμοι να μελετηθούν» (Creswell, 2011, σ. 681).

Μια ακόμη δυσκολία ήταν η πραγματοποίηση της μίας συνέντευξης λόγω της απόστασης που υπήρχε μεταξύ ερευνητή και συνεντευξιαζόμενου. Γι αυτό τον λόγο, πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα με τηλεφωνική συνέντευξη, κατά την οποία ο ερευνητής κατέγραφε τις απαντήσεις του συνεντευξιαζόμενου σε ερωτήσεις εργαλείων από το τηλέφωνο (Creswell, 2011).

Με την ολοκλήρωση της έρευνας προέκυψαν αρκετά ενδιαφέροντα ευρήματα τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην εμβάθυνση κάποιων από αυτών ή στην μελέτη συναφών ζητημάτων.

Συναφή θέματα που θα μπορούσαν να μελετηθούν στο μέλλον από άλλους ερευνητές είναι τα εξής:

- 1) Οι απόψεις των παιδαγωγών για την συνεργασία τους με τους γονείς.

Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκε η οπτική των γονέων, οπότε θα ήταν αρκετά ενδιαφέρον σε μια μελλοντική έρευνα να εξεταστεί και η πλευρά των παιδαγωγών γύρω από την συνεργασία τους με τους γονείς.

- 2) Να γίνει εμβάθυνση στις απόψεις των γονέων σχετικά με το ποιο θα ήθελαν να είναι το παιδαγωγικό πλάνο του παιδικού σταθμού .

Εάν και υπήρξαν αναφορές στην παρούσα μελέτη σχετικά με το τι θεωρούν βασικό οι γονείς να εμπεριέχει το παιδαγωγικό πλάνο ενός παιδικού σταθμού, ωστόσο δεν αποτελούσε το βασικό ερευνητικό ερώτημα, γι αυτό και θα ήταν αρκετά ενδιαφέρον να μελετηθεί η άποψη των γονέων για το ποιους τομείς θεωρούν απαραίτητους να αναπτύξουν τα παιδιά τους και ποιες δεξιότητες, κατά την διάρκεια της φοίτησης τους στον παιδικό σταθμό.

- 3) Να γίνει μια παρόμοια έρευνα η οποία όμως θα αφορά αποκλειστικά την Ελλάδα και θα έχει μεγαλύτερο δείγμα προς μελέτη.

Η παρούσα μελέτη εμπεριείχε και δείγμα το οποίο προέρχονταν από την Γερμανία. Αν και ήταν αρκετά ενδιαφέρον να συγκρίνει κανείς τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των δύο χωρών, θα ήταν εξίσου ενδιαφέρον και μία μελέτη επικεντρωμένη αποκλειστικά στην Ελλάδα. Αυτό θα απαιτούσε και μεγαλύτερο δείγμα προς μελέτη, με στόχο την εγκυρότερη και πιο ολοκληρωμένη συλλογή δεδομένων γύρω από την άποψη των γονέων για τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας.

Επίλογος

Όπως έγινε εμφανές από την παρούσα έρευνα, η ύπαρξη συνεργασίας με τους παιδαγωγούς αποτελεί μεγάλης σημασίας για τους γονείς. Επίσης, η ύπαρξη της φέρει μόνο θετικά αποτελέσματα στα παιδιά. Παρ' όλα αυτά, για ποικίλους λόγους πολλές φορές η συνεργασία δεν είναι πάντα εφικτή. Το αποτέλεσμα της έρευνας, το οποίο έδειξε ότι οι γονείς έχουν θετική διαμορφωμένη άποψη για τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας και ότι αναγνωρίζουν τον παιδαγωγικό τους έργο μπορεί να προδιαθέσει θετικά τους παιδαγωγούς στο να προσπαθήσουν στο μέλλον να δουλέψουν σκληρότερα για την απόκτηση μια υγιούς σχέσης με τους γονείς. Επιπλέον, μπορεί να παροτρύνει και άλλους γονείς να κατανοήσουν την σημασία που έχει η ύπαρξη μια καλής συνεργασίας με τους παιδαγωγούς και να προσπαθήσουν και οι ίδιοι περισσότερο για την απόκτηση αυτής.

Βιβλιογραφία

Βαρδέλλη, Βαλασία (2012). Ποιος είναι ο ρόλος της προσχολικής αγωγής σήμερα; Η Ροδιακή, Ημερήσια πρωινή εφημερίδα της Ρόδου.

Буряковская Галина Николаевна, Педагоги и родители - творческий тандем (μτφρ. Galina Buryakovskaya. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς- δημιουργικό δίδυμο. Ο δικός μου παιδικός σταθμός.) (<http://www.ivalex.vistcom.ru/konsultac97.htm>) Πρόσβαση την 1^η Αυγούστου 2016.

Γεωργουλοπούλου, Ε., Προς έναν επανακαθορισμό της παιδαγωγικής σχέσης: ο διαδραστικός ρόλος του εκπαιδευτικού, Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο.

Creswell, (2011). *Η Έρευνα στην εκπαίδευση: σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις έλλην.

Εφημερίδα Φιλελεύθερος , (2009), Η νηπιαγωγός κι ο καθοριστικός της ρόλος. (<https://nipio.net/2009/04/15/>) . Πρόσβαση την 1^η Αυγούστου 2016.

Ζάρτηλα Σ., Κοθρά Γ., Λάμπρου Μ., Χελιδώνη Ρ. (2013), Ομοιότητες και διαφορές προσχολικής αγωγής σε Ελλάδα και Κύπρο, Πτυχιακή εργασία, τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου.

Κακοκέφαλου Θ., Φωκά Μ., (2015), Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: η οπτική των γονέων, Διπλωματική εργασία, τμήμα επιστημών της εκπαίδευσης και της αγωγής στην προσχολική ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Κοσμίδου Ι., Μπαλκίζας Ν., (2014), Συμβουλευτική γονέων: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με τον συμβουλευτικό τους ρόλο προς τους γονείς των μαθητών και η χρήση των εργαλείων ΤΠΕ ως μέσα

υποστήριξης των συμβουλευτικών τους δράσεων, Πρόγραμμα ειδίκευσης στη συμβουλή και τον προσανατολισμό, Ανώτατη σχολή παιδαγωγικής και τεχνολογικής εκπαίδευσης.

Johnshon, (2015), Parenting Abroad: American Kindergarten Versus German Kindergarten. (<https://www.parentmap.com/article/kindergarten-america-germany>). Πρόσβαση την 3^η Αυγούστου 2016.

Λαλούμη-Βιδάλη, (2012). *Ανθρώπινες σχέσεις & επικοινωνία στην προσχολική εκπαίδευση από την θεωρία στην πράξη*. Θεσσαλονίκη: Σύγχρονες εκδόσεις.

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής. (<http://www.greek-language.gr/>). Πρόσβαση την 25^η Ιουλίου 2016.

Μαστρογιαννίδου Μ., Ράϊδου Ρ., Τζόλου Ε., (2013), Η συνεργασία των γονέων με τα προσχολικά περιβάλλοντα μάθησης, Πτυχιακή εργασία, τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου.

Μπάκας Θ., (2014), Οργάνωση και λειτουργία του νηπιαγωγείου: Η προσχολική αγωγή ως θεσμός, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Ξωχέλλης, (2011). *Εισαγωγή στην παιδαγωγική*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Πανελλήνιος Σύλλογος Ιδιωτικών Παιδικών Σταθμών, (2013), Η σημασία της προσχολικής αγωγής. (<http://www.pasips.com/h-shmasia-ths-prosxolikis-agogis/>) Πρόσβαση την 1^η Αυγούστου 2016.

Σακκελαρίου Μ., (2004), Η συνεργασία οικογένειας, σχολείου, κοινωνίας στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης, Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Εκδότης: Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών/Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Σούνογλου Μ., (2015), Ο ρόλος του παιδαγωγού στην προσχολική αγωγή. (<http://www.typos.com.cy/cat/14/article/12000>). Πρόσβαση την 1^η Αυγούστου 2016.

Χασάνδρα Μ., Γούδας Μ., (2003), Κριτήρια εγκυρότητας και αξιοπιστίας στην ποιοτική-ερμηνευτική έρευνα,, Επιστημονική Επετηρίδα Ψυχολογικές εταιρείας Βορείου Ελλάδος, τόμος 2,31-48 Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Textor, (2011), Erzieherinnen und Eltern als Partner (*μτφρ. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς ως συνεργάτες*). (<http://www.kindergartenpaedagogik.de/474.html>). Πρόσβαση την 3^η Αυγούστου 2016.

Ψάλτη Α., Γαβριηλίδου Μ., (1995), Συνεργασία γονιών-σχολείου: πραγματικότητα ή ουτοπία για την Ελλάδα; , Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχος 85.

Ψάλτη Α., Γαβριηλίδου Μ., (1996), Συνεργασία γονιών-σχολείου: πραγματικότητα ή ουτοπία για την Ελλάδα; , Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχος 86.

Zaske, (2015), How to parent like a German. (<http://time.com/3720541/how-to-parent-like-a-german/>). Πρόσβαση την 3^η Αυγούστου 2016.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πρωτόκολλο συνέντευξης

Θέμα: Παιδαγωγοί προσχολικής ηλικίας : Απόψεις γονέων

Ωρα συνέντευξης:

Ημερομηνία :

Τόπος :

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη:

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη:

[Περιγράφουμε τον σκοπό της έρευνας, τι θα γίνει με τα δεδομένα-προστασία ιδιωτικής ζωής, διάρκεια συνέντευξης]

[Άνοιγμα μαγνητοφώνου]

Ερωτήσεις:

1η: Αρχικά θα ρωτήσουμε κάτι τυπικό για να " σπάσει ο πάγος " και θα κάνουμε μια μικρή εισαγωγή στο θέμα.

2η: Ήσασταν ενημερωμένοι για το παιδαγωγικό πλάνο που θα ακολουθούσαν οι παιδαγωγοί κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς;

Υποερώτημα: Αν ναι, σε ποια σημεία θα θέλατε να δώσουν περισσότερη βαρύτητα οι παιδαγωγοί;

Υποερώτημα: Υπάρχει κάτι που θα προσθέτατε ή θα αφαιρούσατε στο πλάνο που μας αναφέρατε;

3^η: Περιγράψτε μας την συνεργασία σας με τους παιδαγωγούς του παιδιού σας καθ'όλη την διάρκεια της παραμονής του στον παιδικό σταθμό.

Υποερώτημα: Ποια μορφή συνεργασίας προτιμάτε και γιατί; (ομαδική ή προσωπική)

4^η: Συναντιέστε με τις παιδαγωγούς των παιδιών σας; Πόσο συχνά; Ποιος ζητά τη συνάντηση συνήθως; Ποια θέματα συζητάτε; Πώς κρίνετε αυτές τις συναντήσεις; Βοηθητικές ή μη και ως προς τι;

5^η: Αν μπορούσατε να μιλήσετε με ειλικρίνεια στην παιδαγωγό των παιδιών σας, τι θα της λέγατε; Τι θα ζητούσατε;

6^η: Πώς αντιλαμβάνεστε το ρόλο του/της παιδαγωγού μέσα στον παιδικό σταθμό;

Υποερώτημα: Ποια είναι η άποψη σας για την βοήθεια των παιδαγωγών στον γονεϊκό σας ρόλο; Θα ήσασταν ανοιχτοί σε μια τέτοια παρέμβαση

7^η: Μπορείτε να μου περιγράψετε την ιδανική παιδαγωγό; Ποια είναι η ιδανική παιδαγωγός προσχολικής ηλικίας κατά τη γνώμη σας;

Σημείωση: Κατά την διάρκεια της συνέντευξης μπορεί λόγω κάποιας απάντησης των γονιών, να μας δοθεί η ευκαιρία ή η ανάγκη να κάνουμε και κάποιο άλλο υποερώτημα ή κάποια επιπλέον ερώτηση.